

1B6663

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ

ὑπὸ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ι. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ταγματάρχου τοῦ Πεζικοῦ,
πρώην βουλευτοῦ καὶ μέλους τῶν φιλολογικῶν συλλόγων
Παρνασσῦ, καὶ Βύρωνος.

Ἀνατυπωθεῖσα δὲ μετὰ διχφῶρων προσθηκῶν
ἐπὶ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΡΩΜΑΝΟΥ ΚΑΙ ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ ΙΣΗΓΩΝΗ

Ἐπιλοχιῶν

P.I

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ

Τυπ. « Ο Κοραΐς » Ι. Ναχαμούλη

1876

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

A152 φ8 0023

ΤΟΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΙΣ ΗΜΩΝ

Τὰ κινήσαντα ἡμᾶς αἴτια εἰς τὴν ἀνατύπωσιν τῆς προκειμένης πραγματείας τοῦ Ἀξιοτίμου Κυρίου Θεοδώρου Ι. Κολοκοτρώνη Ταγματάρχου τοῦ Πεζικοῦ κλπ. δὲν εἶναι ὅλως ἀσήμαντα ἢ κερδοσκοπικά, διότι ὡς θέλει παρατηρήσει ὁ εὐμενὴς ἀναγνώστης, τὸ ἔργον ἐπλουτίσθη κατὰ τι διὰ τῆς προσθήκης περικοπῶν τινων περὶ πολέμων, τροπαίων, καὶ λαφύρων τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Στρατοῦ, ἃς ἐρανίσθημεν ἐκ διαφόρων συγγραμμάτων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ μικρᾶς περιγραφῆς περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς προόδου τῆς ἐνταῦθα Ἰσραηλιτικῆς κοινότητος τῆς πολυπληθεστεράς ἀπασῶν τῶν ἐν ταῖς λοιπαῖς πόλεσι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Ἄλλως τε καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς διαδόσεως (1) τῆς ιδέας τῶν ἐν Φραγκόρτρη συνελθόντων Ῥαββίνων περὶ

(1) Ἐν καὶ δις ἐδημοσιεύθη τὸ προκείμενον ἔργον, δὲν ἔλαβεν ὅμως μεγάλην διανομήν, διότι συνδιελεχθίντες μετὰ διαφόρων Ἰσραηλιτῶν, ἠκούσαμεν παρ' αὐτῶν ὅτι οὐδὲ ὅλως ἔχουσι γινῶσιν τοῦτου.

συναθροίσεως τῶν διεσπαρμένων υἱῶν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ καταρτίσεως ἐν Παλαιστίνῃ νέου Ἰουδαϊκοῦ Βασιλείου, μὰς ἠνάγκασε νὰ ζητήσωμεν τὴν ἄδειαν τῆς ἀνατυπώσεως τοῦ ἔργου, σκεφθέντες ὅτι ἕως εὗρεθῆ τις ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν νὰπραγματευθῆ ἐκτενέστερον καὶ μετὰ πλειοτέρας ἐπιτυχίας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Α. ΡΩΜΑΝΟΣ, Μ. ΙΣΗΓΟΝΗΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΒΡΑΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΚΑΤΑ
ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ.

1.

Πρόλογος ὅπως ἰδιότροπος.

Ὁ σημερινὸς τῆς Εὐρώπης σάλος τῶν οἰονεὶ νεωτερισμῶν—καθόσον οὔτοι εἶναι μᾶλλον αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ τὰς αὐτὰς ἔχουσαι βάσεις τῶν ἀρχαίων διαφόρων πολιτευμάτων—κατέλαβε καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας. Διάφοροι σοφοὶ Ῥαββῖνοι τοῦ ἄλλοτε μεγαλουργοῦ τούτου ἔθνους, τοῦ ἤδη, ἀν καὶ διεσπαρμένου εἰς τὴν ὑφήλιον, διοικοῦντος ἄνευ τῶν ἐνοχλήσεων τῆς διοικήσεως καὶ τοῦ ὑπευθύνου — δίκην συνταγματικοῦ βασιλέως — τὴν Εὐρώπην ἄπασαν διὰ τῆς νοημοσύνης, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας συναθροισθέντες πρό τινας ἐν Φραγκφώρτῃ, ἐσκέφθησαν νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἐκ νέου τὸ ἄλλοτε τοῦ Ἰσραὴλ βασίλειον.*

* Κατὰ τὴν Ἀγγλικὴν ἐφημερίδα Π ἄ λ-Μ ἄ λ, ὁμιλὸς τις Ῥαββῖνων ἐν Φραγκφώρτῃ συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ συλλέξῃ τὰ διεσπαρμένα λείψανα τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ νὰ συναθροίσῃ αὐτοὺς ἐν Παλαιστίνῃ, ὅπως συστήσωσιν αὐτόθι νέον Ἰουδαϊκὸν βασίλειον.

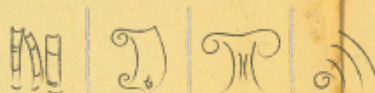

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Λάτρις καὶ θαυμαστὴς τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῶν Ἑλλήνων, Ῥωμαίων, Φοινίκων, Ἰσραηλιτῶν καὶ Αἰγυπτίων ἀφ' ἑνός, ὀνειρευόμενος δ' ἀφ' ἑτέρου — καὶ εἶθε νὰ μὴ μείνῃ ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὰς ἡμέρας τῆς προσκαίρου ζωῆς μου—τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν ἐθνοτήτων, ἐννοεῖτε καλῶς, ἀναγνώστα, ὁ πόσον συνεκινήθη, ὅτε ἀνέγνωσα τὸν σκοπὸν τῶν ἐν Φραγκφόρτῃ συσχεφθέντων Ῥαβδίωνων περὶ τῆς καταρτίσεως τοῦ βασιλείου των, καὶ ὅποια μελαγχολία μὲ κα-

Ἐτυπώθησαν πολυάριθμα προσκλητήρια γράμματα, δι' ὧν νὰ ζητηθῇ ἡ σύμπραξις ὅλων τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς τὴν πραγματοποιήσασιν τοῦ σχεδίου τούτου. Κατὰ τὰς Ἰουδαϊζούσας ἐφημερίδας, οἱ σημαντικότεροι τραπεζίται τῆς Φραγκφόρτης, ἦτις εἶναι, ὡς γνωστὸν, τὸ γενικὸν στρατηγεῖον τῶν τῆς Γερμανικῆς ἐθνοτήτος Ἰουδαίων τραπεζιτῶν, ὑποστηρίζουσι τὸ σχέδιον τοῦτο, τοῦ ὁποῦ οἱ ὑποκινηταὶ πειρῶνται νὰ καταδείξωσιν, ὅτι ἡ ἐπιχείρησις δὲν εἶναι ἀδύνατος καὶ ὑπομιμνήσκουσιν εἰς τοὺς ὁμοθρήσκους αὐτῶν, ὅτι πρέπει νὰ δέωνται ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ καὶ ὀφείλουσι νὰ προσεύχωνται τρεῖς τῆς ἡμέρας καὶ εἰς πάσας τὰς διατεταγμένας ὑπὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ νόμου ὥρας. Πρὸς τούτοις ἐρμηνεύουσι καὶ τὸ ἐδάφιον τῆς Γραφῆς « Ἐλθετε πρὸς ἔμὲ καὶ ἐπιστρέψω πρὸς ὑμᾶς », ὅπερ δηλοῖ κατὰ γράμμα ὅτι ἅμα ὡς οἱ Ἰουδαῖοι ἐπανεέλθωσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, ὁ Κύριος καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ εὐημερία θὰ ἐπανεέλθῃ εἰς αὐτούς.

τέλαθε διὰ τὸν εὐρισκόμενον εἰς μὴ ἀνθηρὰν κατάστασιν ἑλληνισμόν. Ἐρέμβαζον, καὶ σκεπτόμενος τὴν ἄλλοτε τῶν Ἰουδαίων εὐκλειαν—ισόρροπον σχεδὸν μὲ τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων—ἀνεπόλησα ὅσα ἀνέγνωσα περὶ τοῦ ἀγαπητοῦ παρὰ τῷ Σαβαώθ βασιλείου ἐκείνου, περὶ τῆς αὐστηρᾶς τηρήσεως τῶν πατρῶων ἡθῶν, ἃ εἶχον, καὶ περὶ τοῦ ἀληθοῦς ἀξιοθαυμάστου τῆ ἐποχῆς ἐκείνης στρατιωτικοῦ ὀργανισμοῦ των.

Εἰς τὴν τελευταίαν σκέψιν ἐσταμάτησα διακοπεῖς κατὰ σύμπτωσιν. Εἶχε προσβάλει τὰ ὠτά μου, καθήμενου παρὰ τῷ παραθύρῳ, ὁ ἤχος σάλπιγγος διαβαινόντων τριῶν ἢ τεσσάρων Ἑλλήνων πυροσβεστῶν κημιδοφόρων. Νομίσας δὲ τὴν σύμπτωσιν ὡς οἰωνόν. ἀπεφάσισα νὰ γράψω ὀλίγα περὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, συλλέξας τὰς πληροφορίας ἔκ τε τῆς ἱερᾶς Γραφῆς καὶ ἄλλων συγγραμμάτων ἱστορικῶν, προχείρων μοι εὐτυχῶς, καθόσον ἐπὶ τοιούτων ἀντικειμένων ἀσχολούμενος πρὸ ἐξαμηνίας, προσπαθῶ ν' ἀποφύγω τὸν ἀηδῆ καὶ ἀπελπιστικὸν τοῦ παρόντος θόρυβον.

Τὸ ἀντικείμενον, ὡς ἐννοεῖτε, εἶνε περίεργον. Οἱ Ἑβραῖοι, ὡς θέλετε ἰδεῖ, ἦσαν τότε καλοὶ στρατιῶται, καὶ ἐπίστευον εἰς τὴν ἀληθῆ ἀρχὴν « ἐτοιμάσου διὰ πόλεμον, ὅπως ἔχῃς εἰρήνην. »

Ἦδη ἐπὶ τοῦ κυρίως θέματος.

2.

Στρατιωτικὸς ὀργανισμὸς τῶν Ἰουδαίων.

Οἱ Ἰσραηλῖται ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ ἦνε ἅπαντες ἐν ἀνάγκῃ στρατιῶται μὴδὲ τῶν Ἱερέων καὶ Λευϊτῶν ἐξαιρουμένων. Ἀπαντῶμεν εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην, ὅτι ὁ Ἱερεὺς Βαναίας, υἱὸς τοῦ Ἰωϊαδάε, ἦτο ὁ περιφημότερος καὶ πιστότερος στρατιώτης μεταξὺ τῶν ἀνδρείων τοῦ Δαβὶδ· ἐγένετο μάλιστα κατόπι, ἅμα διεδέχθη τὴν βασιλείαν ὁ Σολομῶν, καὶ ἀρχιστράτηγος τοῦ στρατοῦ, ἀντὶ τοῦ Ἰωάβ, καθαιρεθέντος ὡς συνομῶσαντος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σολομῶντος Ἀδωνία, ποθήσαντος νὰ κατάρχη τὸν θρόνον, ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς του, καὶ καταδικασθέντος εἰς θάνατον.

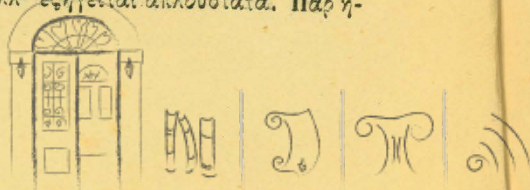
Καταγράφοντο εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ἔσοι ἦσαν εἰς ἡλικίαν νὰ ὑποστῶσι τὰ στρατιωτικὰ βάρη καὶ ἐδύναντο νὰ χρησιμεύσωσι εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ μικρότερος ὄρος τῆς ἡλικίας ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ εικοστοῦ ἔτους, ὁ δὲ ἀνώτερος μέχρι τοῦ ἐξηκοστοῦ. Ἄπαντες δὲ οἱ πολῖται ἦσαν τόσον καλῶς ὀργανισμένοι — καθὼς καὶ τῶν πέριξ τόπων τῆ ἐποχῆ ἐκείνῃ οἱ κάτοικοι—καὶ τόσον ἔτοιμοι, ὥστε ἠδύναντο νὰ συναθροισθῶσι ταχύτατα εἰς πρώτην πρόσκλησιν.

Τὸ τοιοῦτον ἴσως φαίνεται παράξενον εἰς τὸν σημερινὸν ἀναγνώστην, ἀλλ' ἐξηγεῖται ἀπλοῦστατα. Παρ' ἡ-

μῖν ἡ χρῆσις τῶν ὄπλων εἶνε ἐμποδισμένη εἰς τοὺς ἀφοσιωμένους εἰς τὸν Θεόν, ἦτοι τοὺς Ἱερεῖς, καλογήρους, διακόνους, δοκίμους κτλ. Ἐκτὸς τούτων ἔχομεν καὶ ἀναρίθμητον πλῆθος ἀνθρώπων ἀκαταλλήλων εἰς πόλεμον, ὡς μὴ ἐξασκουμένων, οἷον δικηγόρους, ἐμπόρους, τεχνίτας, ὑπαλλήλους καὶ ἄλλους πολίτας, ἐνῶ οἱ τότε Ἰσραηλῖται, ἐκτὸς ὅτι ἐξησκοῦντο, ὡς προεῖπον, ἅπαντες, ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον — ὅπως σήμερον ἔμποροι καὶ βιομήχανοι—τότε γεωργοὶ καὶ βοσκοὶ, συνεθιωμένοι ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς τὸν κόπον καὶ τὴν ἐργασίαν. Ἐκτὸς τούτου, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς Γραφῆς, ὅτι ἐγυμνάζοντο καὶ εἰς τὴν ὀπλομαχίαν εἰδικῶς καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας στρατιωτικὰς ἀσκήσεις, τελάχιστον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δαυὶδ καὶ τοῦ Σολομῶντος.

Τὸ αὐτὸ σύστημα ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Ῥώμην, ἐν ἣ οἱ πολῖται ἀπὸ ὀρισμένης ἡλικίας ἦσαν ἅπαντες ὑπόχρεοι νὰ χρησιμεύσωσι ὡς στρατιῶται, δι' ὀρισμένον ἀριθμὸν πολέμων, ἅμα προσεκαλοῦντο. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἐκεῖ — καὶ τοῦτο ἔσεται καὶ ἀπόδειξις—δὲν ἔλεγον στρατολογεῖν ἀλλ' ἐκλέγειν, καθόσον ἦσαν πάντοτε πλειότεροι τῶν ἀναγκαιούτων καὶ ὀρίζοντο κατ' ἐκλογὴν ἢ μὲ τὴν σειρὰν τῶν δι' ἕκαστον πόλεμον.

Δὲν ἦτο δὲ καὶ δύσκολον νὰ τρέψωσι οἱ Ἑβραῖοι καὶ ἐν ἐκστρατείᾳ τὸν στρατὸν, ἐπειδὴ—ἐκτὸς ὅτι ἡ ἕκτασις τοῦ τόπου τῶν ἦτο μικρὰ—ἦσαν καὶ οἱ ἐχθροὶ συνήθως τόσον πλησίον, ὥστε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπέστρεφον καὶ κατέλυον τὸ ἑσπέρας εἰς τοὺς οἴκους τῶν. Πο-

τὲ δὲ σχεδὸν ἑκατράετις δὲν ἦτο μακρύτερα τῆς μιᾶς ἢ
δύω ἡμερῶν πορείας.

3.

Ὅπλισμός.

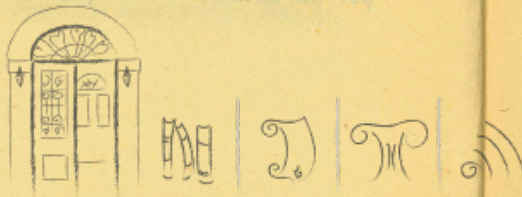
Τὰ ὅπλα τῶν Ἑβραίων ἦσαν σχεδὸν τὰ αὐτὰ μὲ τὰ
τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων—Σπάθη, τόξον, βέ-
λη, δόρατα καὶ λόγχαί, ἦτοι μικρὰ δόρατα. Τὰ
ξίφη τῶν ἦσαν μάχαιραι πλατεῖαι καὶ κονταί, τὰς ὁποίας
ἐκρέμων παρὰ τὸν μηρόν. Ἐκτὸς τούτου μετεχειρίζοντο
καὶ σφενδόνας. Τοῦτο τὸ συνάγομεν ἐκ τῶν κατοίκων
Γαβαᾶ τῆς φυλῆς Βενιαμίν, οἱ ὅποιοι ἐκτυποῦσαν διὰ
τῆς σφενδόνης εὐεπιδόλως ὡς καὶ μίαν τρίχα—κατὰ τὸ
λόγιον—τὸ δὲ οὐσιῶδες εἶνε, ὅτι οἱ ῥηθέντες Γαβραωνί-
ται μετεχειρίζοντο τὴν σφενδόνην ἐπιδεξιῶς καὶ μὲ τὰς
δύο χεῖρας. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι ὁ βασιλεὺς Σαοὺλ
καὶ οἱ προεξάρχοντες ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖράς των ὡς
ἐπὶ τὸ πλεῖστον λόγγην, καὶ τὸ περιεργον εἶνε, ὅτι καὶ
ὁ Ὅμηρος δίδει αὐτὴν εἰς τοὺς ἡρώας του, οἱ δὲ Ῥω-
μαῖοι εἰς τὸν Κυρίνον καὶ λοιπούς αὐτῶν θεούς.

"Ἄνευ ἀνάγκης οἱ Ἰσραηλῖται δὲν ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν
ὄπλον, οὐδὲ τὴν σπάθην αὐτήν. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐ-
ναργῶς ἐκ τῆς προσταγῆς τοῦ Δαβὶδ πρὸς τοὺς στρα-
τιώτας, ὅτε διετάχθησαν νὰ ἐκκινήσουσιν ὅσον αἰὼν τε τά-
χιον κατὰ τοῦ προσεγγίζοντος ἐχθροῦ Ναβάλ « εἰς τὴν
στιγμὴν ζώσατε τὰ ξίφη σας », μολονότι
τότε δετέλουν εἰς ἀκατάπαυστον φόβον. Τὸ βλακῶδες καὶ

ἄσκοπον ἔθιμον νὰ κρεμῶσι νυχθημερὸν τὸ ξίφος εἰς τὸ
πλευρὸν ἦτο κυρίως τῶν Γάλλων καὶ τῶν Γερμανῶν,
οἵτινες μέχρι τῆς χθὲς ἔφερον τὸ ξίφος, ἔστω καὶ ἂν ἐ-
πρόκειτο νὰ χορεύσουσιν, νὰ φάγουν, ἢ καὶ ἄλλο τι νὰ
πράξουν. Ἦδη ἐνοήθη, ὅτι δὲν εἶνε αἱ διατυπώσεις, ἀλλ' ὁ
στρατιωτικὸς ὀργανικὸς νοῦς, ὅστις φέρει τὸ ἀποτέλεσμα.

Καθόσον ἀφορᾷ τὰ ἀμυντικὰ ὅπλα, οἱ Ἰσραηλῖται,
καθὼς καὶ οἱ περίξ, εἶχον ἀσπίδα, ἀσπίδι, σκουρὸς
περικεφαλαίας, θώρακας, καὶ ἐνίοτε κνη-
μίδας. Τύπος τοιαύτης ἐντελοῦς πανοπλίας φαίνεται
εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ ὀπλισμοῦ τοῦ Γολιάθ, ἧτις ἦτο
ἅπασα ἐξ ὀρειχάλκου. Τοιαύτας περιγράφει καὶ ὁ Ὅμη-
ρος παρὰ τοῖς Ἕλλησι. Οὐχ' ἦττον τὰ ἀμυντήριά ταῦτα
ὅπλα ἦσαν σπάνια παρὰ τοῖς Ἰσραηλῖταις κατ' ἐκείνην
τὴν ἐποχὴν, διότι—ὡς ἡ Γραφή ἀναφέρει—ἐπὶ Γολιάθ
κυρίως, ὁ Σαοὺλ ἠθέλησε νὰ δανείσῃ τὴν πανοπλίαν του
εἰς τὸν Δαυὶδ, κρατοῦντα σφενδόνην καὶ σπάθην μόνον.
Κατόπιν ὅμως ἐπρομηθεύθησαν καὶ οἱ Ἑβραῖοι, καὶ κα-
τεστάθησαν οὕτω κοινά,

Ἐπὶ δὲ τοῦ βασιλέως Ὁζία εἶχε γένει παρ' αὐτοῦ
—ὄντος μεγαλεπήβολου καὶ λίαν νοήμονος στρατιωτικοῦ
τῆς ἐποχῆς—τοσαύτη προμήθεια, ὥστε ἠδύνατο νὰ ὀ-
πλισθῇ ἅπας ὁ στρατός; ἀριθμούμενος πλέον τῶν τρια-
κοσίων χιλιάδων. Ὁ ἀνδρεῖος οὗτος καὶ ἐπιστήμων βα-
σιλεὺς ἔθεσε μηχανάς εἰς τοὺς περίξ τῆς Ἱερουσαλήμ
πύργους, ὅπως ῥίπτῃ βέλη καὶ μεγάλους λίθους. Ὁχύ-
ρωσε πολλὰς πόλεις κατὰ τὸ σύστημα τῶν περίξ βασιλέ-
ων. Καὶ δύναται τις, ἐξετάζων μετὰ λεπτομερείας, ν' ἀ-

ποφανθῆ, ὅτι ὁ πόλεμος—εἴτε ἀμυντικός εἴτε ἐπιθετικός—ἐγένετο μὲ μικρὰς διαφορὰς κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν, πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος καὶ τῶν πυροβόλων ὄπλων.

4.

Σ τ ρ α τ ι ω τ ι κ ᾶ Σ ὄ μ α τ α.

Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους οἱ Ἰσραηλῖται εἶχον μόνον πεζικόν. — Καὶ τὸ πεζικόν ἐπίσης ἦτο ἡ κυρία δύναμις τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων—εἶχον τὴν ιδέαν ὅτι οἱ ἵπποι δὲν εἶναι ποσῶς ἀναγκαῖοι εἰς θερμούς τόπους, εἰς οὓς αἰεποτε δύταται τις νὰ ὀδοιπορῇ χωρὶς νὰ βραχῆ, καὶ ὅτι ἐπίσης εἶναι ἀνωφελεῖς καὶ εἰς τὰ ὄρη. Οἱ ἵπποι κατὰ τὴν τότε γνώμην ἦσαν ὠφέλιμοι μόνον εἰς ψυχροὺς τόπους, ὅπως διαβαίνει τις εἰς τραχείας ὁδοὺς, καὶ κάμνη ἐκτεταμένην πορείαν εἰς πεδία ἄκαρπα καὶ ὀλίγον κατωκημένα, οἷα εἰσὶ τὰ τῆς Πολωνίας καὶ Ταρταρίας.

Βαθμηδὸν ὅμως οἱ Ἰσραηλῖται ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν βασιλέων ἐσχημάτισαν καὶ ἱππικόν. Ἐπὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ Ἀβεσσαλὼμ κατὰ τοῦ πατρὸς του ἀναφέρεται, ὅτι ἡ πρώτη ἐνέργεια ἦτο νὰ προετιμασθῶσιν ἵπποι καὶ ἄμαξαι. Μάλιστα ῥητῶς ἀναφέρει ἡ Γραφή, ὅτι, ἀφοῦ ἔχασε τὴν μάχην, πρὶν φονευθῆ, ἵππευσε πῶλον, ὅπως σωθῆ. — Ὁ Σολομῶν, ὁ ἐπονομασθεὶς Σοφὸς, τοῦ ὁποίου τὸ ταμῆιον διὰ τῆς καλῆς διοικήσεως κατέστη πλουσιώτατον, ἐπειδὴ εἶχε τὰ μέσα νὰ κάμῃ μεγάλας δαπάνας καὶ

νοῦν λίαν διορατικόν, ἔφερον ἐξ Αἰγύπτου πληθὺν ἵππων, καὶ διετήρει μέχρι τῶν τεσσαράκοντα χιλιάδων ἱππικῶν, ἐκτὸς δὲ τούτων ἔφερε καὶ δώδεκα χιλιάδας ἵππους ἄμαξῶν. Αἱ πολεμικαὶ αὐταὶ ἄμαξαι ἦσαν λίαν πιθανῶς ὅμοιαι μὲ τὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ἦτοι μικραὶ, δίτροχοι, ἔχουσαι θέσιν δι' ἓνα ἢ δύο ἀνθρώπους, ἱσταμένους ὀρθίους καὶ ἐπακομβοῦντας πρὸς τὸ ἔμπροσθεν ἀσπίδιωτὸν μέρος.

Οἱ κατόπιν ὅμως τοῦ Σολομῶντος δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τηρήσωσιν ὡς ἐκ τῆς μεγάλης δαπάνης τὴν δύναμιν τοῦ ἱππικοῦ, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ καιροῦς καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐζήτησαν βοήθειαν παρὰ τῶν Αἰγυπτίων. Ἡ σκέψις μας ἐπιβεβαιοῦται, διότι εἰς ὅλας τὰς τοιαύτας ἱστορικὰς ἀφηγήσεις περὶ αἰτήσεων ἐκ μέρους τῶν Ἰουδαίων πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους γίνεται πάντοτε μνεία περὶ ἀποστολῆς ἵππων· θετικώτατον ὅμως εἶνε, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι δὲν εἶχον ποσῶς ἱππικὸν ἐπὶ τοῦ βασιλέως των Ἐζεκίου, διότι ὁ Ῥαμφάκης τοὺς παρήγγειλεν ὑπερηφάνως «μεταβῆτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κυρίου μου—βασιλέως τῆς Ἀσσυρίας—καὶ θέλω σᾶς δώσει δύο χιλιάδας ἵππους. Σκέφθητε ὅμως συγχρόνως ἂν ἔχετε ἀνθρώπους ἐπιδεξίους νὰ ἱπεύσωσι.»

5.

Π ο ρ ε ῖ α ι καὶ σ τ ρ α τ ο π ε δ ε ῦ σ ε ι ς.

Εἰς οὐδὲν μέρος ἡ Γραφή ἀναφέρει λεπτομέρειάν τινα περὶ στρατοπεδεύσεως, περὶ σχηματισμοῦ ταγμάτων

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ἢ περὶ γενικῆς τάξεως τοῦ πολέμου, μολοντί εἰς πλεί-
στα ὅσα μέρη ἀναφέρει στρατεύματα τακτικά. Καθ' ὅσον
ὅμως ἀφορᾷ τὴν τέχνην τῆς στρατοπεδεύσεως καὶ τοῦ
τρόπου τοῦ ὀδεύειν κανονικῶς, ἢ μετὰ τὴν ἐκ τῆς
Αἰγύπτου ἔξοδον μακρὰ καὶ πολυχρόνιος ὁδοιπορία ἐν
τῇ ἐρήμῳ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Μωϋσέως εἶνε ἐξαισιον
στρατοπεδεύσεως καὶ πορείας ὑπόδειγμα παράμιλον πρὸς
τὸ τῆς ἐπανόδου τοῦ Ξενοφῶντος. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ θαυ-
μασίου καὶ πειθαρχοῦντος ἐκείνου στρατοῦ ἦτο γνωστός
δι' ἀκριβῶν καταλόγων πλέον τῶν ἑξακοσίων χιλιάδων
—ἐκάστη φυλὴ ἀνῆκεν εἰς τὸν οἶκον τῆς πατριᾶς τῆς,
καὶ ὑπέκειτο εἰς μίαν ἀπὸ τὰς τέσσαρας πρώτας φυλάς
κατὰ τὴν τάξιν τῆς γεννήσεως τῶν πατριαρχῶν καὶ τῆς
εὐγενείας τῶν μητέρων των—ᾧδευον μὲ τὸν ἦχον τῶν
σαλπίγγων πάντοτε μὲ τὴν αὐτὴν τάξιν, καὶ ἐτοποθετοῦ-
το εἰς τοὺς σταθμούς των εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν περὶ τὴν
Σ κ η ν ἦ ν τῆς Δ ι α θ ἡ κ η ς, ἣτις ἐχρησίμευεν ὡς
σημεῖον καὶ κέντρον τοῦ στρατοπέδου.

Καταλύοντες ἐφρόντιζον περὶ τῆς καθαριότητος τῶν
καταλυμάτων, τοσοῦτον ἀναγκαίως εἰς τὰ θερμὰ κλίματα
καὶ τόσοον δυσκόλου εἰς τοσοῦτον πλῆθος.

Ἐγγίζει νὰ ὑποθέσῃ τις, ἐξετάζων μετὰ προσοχῆς
πᾶσαν λεπτομέρειαν τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδοιπορίας τῶν
Ἰσραηλιτῶν καὶ βασιζόμενος εἰς τὴν χρονολογίαν, ὅτι
ἢ μέθοδος τῆς στρατοπεδεύσεως καὶ τῶν πορειῶν τῶν
Ῥωμαίων καὶ ἄλλων ἐθνῶν, αἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον θαυ-
μάζονται, καθὼς καὶ πολλὰ ἄλλα πολεμικὰ ἐργασίαι,
ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ἀρχαίων πρώτων τύπων. — Εἰς τὰς

πορείας των οὐδεὶς θόρυβος ἐκτὸς τοῦ ἀναποφεύκτου
τῶν βημάτων γδοῦπου καὶ τοῦ ἤχου τῶν σαλπίγγων. Εἰς
δὲ τὰς μάχας των, τόσοον ἐπιτυχεῖς καὶ τεχνικὰς εὐρί-
σκει τις τὰς στρατιωτικὰς κινήσεις των, ὥστε μελετῶν
μετὰ σπουδῆς δύναται, πρὶν ἔτι ἀναγνώσῃ τὸ ἀποτελε-
σμα, νὰ προμαντεύσῃ τὸ ἐπιτυχὲς ἐξαγόμενον.

Οἱ Ἑβραῖοι ἐφρόντιζον διὰ τὰ λάφυρα καὶ τὰ ὄπλα
τῶν φονευμένων ἐχθρῶν, καὶ ἐτοποθέτουσαν εἰς ἀσφαλὲς
μέρος ταῦτα περὶ τὴν Σκηνὴν τῆς Διαθήκης, θεωροῦν-
τες αὐτὰ σημεῖα τιμῆς ὡς οἱ Ῥωμαῖοι. Κατὰ δὲ τὴν
διανομὴν αὐτῶν ὁ ἀρχιστράτηγος ἐλάμβανε πάντοτε τὸ
μεγαλύτερον μέρος· τὰ πολύτιμα μέταλλα καὶ λοιπὰ
τιμαλφῆ εἶδη συνήθως ἀφιερῶντο εἰς τὴν Κιβωτὸν τοῦ
Κυρίου πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ, ἅμα δὲ οὗτος
ἀνηγγέρθη εἰς αὐτόν. Καὶ ἐνίοτε ἐκρεμῶντο εἰς τοῦτον
καὶ τὰ ὄπλα διασῆμου τινὸς ἐχθροῦ. Τὸ ὑπόλοιπον δὲ
διενείμετο εἰς τοὺς στρατιώτας, τόσοον εἰς ἐκείνους οἵτι-
νες ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν μάχην, ὅσον καὶ εἰς
ἐκείνους οἵτινες ἔμενον εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸς φύλαξιν
τῶν ἀποσκευῶν. Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος ἔκαμε νεωτερι-
σμόν, πέμψας εἰς τὰς χήρας, τὰ ὄρφανὰ καὶ τοὺς ἀσθε-
νεῖς μέρος τῶν λαφύρων ἅτινα ἔλαβεν εἰς τὴν μάχην
κατὰ τοῦ Νικάνωρος.

6.

Σ τ ρ α τ ι ω τ ι κ ῆ δ ι ο ἰ κ η σ ι ς .

Ἐν γένει ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν βασιλείων τὰ ἀξιώ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ματα ἦσαν σχεδὸν στρατιωτικά. Τὸν αὐτὸν ὄργανισμὸν εἶχον ἐπίσης τότε ἅλα τὰ ἔθνη. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Δαυὶδ, καθ' ἣν ὁ τόπος ἦνθει καὶ ἦτο δεδοξασμένως ὑπῆρχεν ἡ ἀκόλουθος διαίρεσις τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ἐν τέλει. ὧν κάμνει μνεῖαν ἡ Γραφή.

—Οἱ ἑξ χιλιάδες λευῖται, Κριταὶ καὶ ἐκπληρωταὶ τοῦ νόμου.

—Οἱ Φύλαρχοι—ἀρχηγοὶ τῶν φυλῶν—τίτλος μᾶλλον τμητικῆς ἢ ὀξίωμα δίδον ἐξουσίαν.

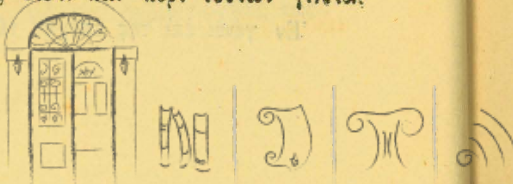
—Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν δώδεκα στρατιωτικῶν σωμάτων τοῦ στρατοῦ, διηρημένου εἰς δώδεκα τμήματα.

—Οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ ἑκατόνταρχοι.

—Οἱ ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων τοῦ βασιλείως. Πιθανόν νὰ ἦσαν οἱ διαχειρισταὶ τοῦ δημοσίου πλούτου, ταμίαι, καταλυματῖαι, φροντισταί, οικονομικοὶ ἐν γένει, καθόσον τότε οἱ βασιλεῖς διέθετον τὰ εἰσοδήματα τοῦ κράτους.

—Οἱ εὐνοῦχοι, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἱ παρὰ τῷ βασιλεῖ διατελοῦντες οἰκέται. Σημειώσατε, ὅτι το εὐνοῦχος φαίνεται ὅτι δὲν ἐσήμαινε ἔλλειψιν κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸν ἀνθρωπὸν τῆς ἐμπιστοσύνης. «Εἰς ἄλλην τὴν Γραφήν— ἀναφέρει ὁ Κλαύδιος Φλερύς, συγγραφεὺς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος— «τὸ ὄνομα εὐνοῦχος ἐκλαμβάνεται συ-
« χνάκις ἀντὶ τοῦ οἰκέτης, ἢ ἐν γένει ἀντὶ παντὸς ἀξιωματικού, ὅστις ἀμέσως διετέλει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλείως, χωρὶς νὰ δηλοῖ ἔλλειψιν τινα κατὰ τὸ σῶμα.»

—Οἱ πεντηκόνταρχοι, διότι καὶ περὶ τούτων γίνεται μνεῖα εἰς τὴν Γραφήν.

—* Ὅσον διὰ εἰκοσιπεντάρχους καὶ δεκάρχους, βεβαίως θὰ ὑπῆρχον καὶ τοιοῦτοι, ἀλλὰ δὲν ἀπαντᾷται που. *

Τοιαύτη σχετικῶς ἦτο ἡ διαίρεσις τῶν ἀξιωματῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς βασιλείας τοῦ Δαυὶδ. Πρὶν ὅμως, ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ μέχρι τῶν βασιλείων, ἡ διοίκησις τοῦ στρατοῦ δὲν ἀνήκε κανονικῶς, ὡς περιέγραφα εἰς ὠρισμένας διαίρεσεις, ἀλλ' εἰς ἐκλεγμένους ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἢ ὑποδεικνυμένους ὑπὸ τοῦ Θεοῦ παραδόξως διὰ τῆς ἐμπνεύσεως τῶν ἱερέων, καθὼς ὁ Γεθωνὴλ, ὁ Βαράκ, ὁ Γεδεὼν. Οἱ προϊστάμενοι οὗτοι δὲν εἰσηκούοντο, εἰμὴ ἐκ τοῦ μέρους τοῦ λαοῦ, ὅπερ τοὺς ἐξέλεξεν, ἢ παρ' ἐκείνης τῆς μερίδος, ἣτις ἐπίστευεν ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς ἀπέστειλεν ὡς ἐλευθερωτάς. Τὸ λοιπὸν πλήθος τοῦ λαοῦ, συρόμενον ἔνθεν κἀκεῖθεν, καὶ καταχρῶμενον ἄνευ ὁδηγοῦ τὴν ἐλευθερίαν του, ὑπέκειτο συχνότατα εἰς τὰς καταδρομὰς τῶν ἐχθρῶν του. Ἡ τ ρ α μ π ο υ κ ι κ ῆ—ἀς μὲ συγχωρηθῆ ἢ ἔκφρασις— αὕτη διαγωγὴ τῶν πλειοτέρων, ἢ παράγουσα τὴν ἀκαταστασίαν καὶ δυστυλίαν. τοὺς ἠνάγκασεν ἐπὶ τέλους νὰ ζητήσωσι βασιλέα, οὐχὶ μόνον δι' νὰ τοὺς κρίνη— καθόσον τότε ὁ βασιλεὺς ἔκρινε, καὶ παράδειγμα τὸ τοῦ Σολομῶντος μὲ τὰς δύο μητέρας— ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἔχη τὴν γενικὴν τῶν στρατευμάτων διεύθυνσιν καὶ νὰ πολεμῇ δι' αὐτοὺς. Παραβίων δέ τις τὴν ἐποχὴν τῶν

* Τὸ ἰταλικὸν λεξικὸν τῆς Ἱερᾶς βίβλου (Nuovo Dizionario biblico) ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρχον καὶ εἰκοσιπεντάρχοι.

βασιλέων μὲ τὴν πρὸ αὐτῶν, δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἐξ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἦσαν ἀσφαλέστεροι. Καὶ ἀληθῶς εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ἅτινα δὲν ἔχουν ἀνθρώπους ἱκανοὺς νὰ τὰ ὀδηγήσωσι καὶ ποδηγητήσωσιν, ἡ βασιλεία εἶνε ἀσφάλεια καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ.

Ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις συνήθροϊζε τὸν λαόν, ὁσάκις τὸ ἔκρινεν εὖλογον, καὶ διετῆρει πάντοτε προητοιμασμένα μερικὰ στρατεύματα. Τοῦτο ἀποδεικνύεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας τοῦ Σαοῦλ, καθόσον ἀναφέρεται, ὅτι αὐτὸς ἔτρεφε τρεῖς χιλιάδας ἀνθρώπους προσωρισμένους ἀποκλειστικῶς διὰ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ὁ Δαυῖδ κατόπιν ὠργάνισεν ἄλλως τὸν στρατὸν. Ἐσχμάτισεν ἐκ τῶν δυναμένων, δώδεκα μεγάλα σώματα, ἀνὰ εἴκοσι τέσσαρας χιλιάδας ἕκαστον, ἅτινα ὑπηρετοῦν τὸ ἔν μετὰ τὸ ἄλλο κατὰ σειρὰν καὶ κατὰ μῆνα. Οὗτω εἶχε διακοσίας ὀγδοήκοντα ὀκτὼ χιλιάδας στρατοῦ ἐτοίμου εἰς πᾶσαν περίστασιν, καὶ εἰκοσιτέσσαρας χιλιάδας διαρκῶς εἰς ἐνέργειαν. Ὁ Ἰωσαφάτ, ὡς ἀναφέρει ὁ μνημονευθεὶς συγγραφεὺς, ἂν καὶ δὲν εἶχε τὸ τρίτον τοῦ βασιλείου τοῦ Δαυῖδ, μόλαταῦτα διετῆρει ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του ἐν ἑκατομμύριον καὶ ἑκάτον ἐξήκοντα χιλιάδας στρατοῦ εἰς κίνησιν, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν εἰς τὰς πόλεις φρουρῶν. Ἦσαν ἅπαντες οἱ κάτοικοι στρατιῶται.

Ἴσως εἰς ἀναγνώστην τινὰ φανῇ ὑπερβολικὸς ὁ ἀριθμὸς. Ἀναφέρει ἡ Γραφή, ὅτι, ὅτε ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν πλέον τῶν ἐξακοσίων χιλιάδων ὀπλοφόρων ἀπὸ τοῦ 20—60 ἔτους, ἱκανῶν καὶ

ἐξησχημένων, ὡς προανεφέρομεν, ἐκτὸς πλήθους ἄλλου λαοῦ, δυναμένου ἐν ἀνάγκῃ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τοὺς πολέμους — Εἰς τὸν πόλεμον τοῦ Γαβαᾶ μόνῃ ἡ φυλὴ τοῦ Βενιαμίν, ἡ μικροτέρα πασῶν, εἶχεν ὀπλισμένον στρατὸν πλέον τῶν εἰκοσιπέντε χιλιάδων. — Ὁ Σαοῦλ ὠδήγησε διακοσίας δέκα χιλιάδας κατὰ τῶν Ἀμαληκитῶν, ὅταν τοὺς ἐξωλόθρευσε. Ἐκτὸς ὁμῶς τῆς Γραφῆς, ἐὰν καταφύγωμεν καὶ εἰς ἄλλας πηγὰς τῆς ἰδίας ἱστορικῆς ἐποχῆς, ἀπαντῶμεν ὅτι ἡ πόλις τῶν Μεγάλων Θηδῶν τῆς Αἰγύπτου ὑπῆρξεν ἐποχὴ κατ' ἡν ἔδωκε μόνον ἐκ τῶν κατοίκων τῆς ἑπτακοσίας χιλιάδας ὀπλίτας. — Εἰς τὴν Ῥώμην κατὰ τὴν πρώτην ἀπαρίθμησιν τοῦ Τουλίου Σεργίου τῷ 188 ἔτει ἀπὸ τῆς κτίσεώς της ἠριθμήθησαν ὀγδοήκοντα χιλιάδες πολῖται ἐξησχημένοι καὶ ἱκανοὶ εἰς πόλεμον.

7.

Ἐπίλογος ἀναλόγως τοῦ προλόγου.

Τὸ ἔθνος τῶν Ἑβραίων, ὡς εἶδεν ὁ ἀναγνώστης, ἐπρώτευσεν τότε. Ἡ δὲ αἰτία τούτου ἦτο ἡ ἀληθῶς ἐθνικὴ, εὐσεβὴς καὶ ὅλως ὑπὸ στρατιωτικὴν ἐποψιν ἀνατροφή τοῦ λαοῦ. Οἱ κάτοικοι ὡς ἐκ τῆς ἀδιακόπου ἀσκήσεως ἦσαν ὑγιεῖς. Οἱ γάμοι, ἡ κυρία αὕτη βάσις τῆς εὐημερίας τῶν κοινωνιῶν, ὡς ἐκ τῆς μὴ ἀπληστίας, τῆς σεμνότητος τῶν γυναικῶν, σεβομένων τὸν ἑαυτῶν των, τοῦ ὑπερφάνου καὶ ἀρρένοπρεποῦς τῶν ἀνδρῶν, μὴ ἐπιζήτουστων τὸν ὕλισμόν, ἀλλὰ τὴν εὐτυχίαν, δὲν εἶχον τὰς σημερι-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

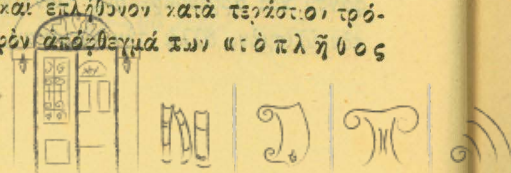
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

νάς δυσκολίας. Ἡ δὲ ἐν γένει ἡσυχος καὶ ἐργατικὴ ζωὴ, τὴν ὁποῖαν διήγον, τοῖς ἐπρὸς τὴν εὐρωστίαν, τὴν ἀφθονίαν, τὴν ἠθικὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν πολυτεχνίαν. Σήμερον ἐντὸς τῆς οἰκογενείας ὁ πολίτης, εἴτε πλούσιος εἴτε πτωχός, χασιμίζεται ἀδικόπως, ἐκτὸς δ' αὐτῆς σκέπτεται πῶς νὰ συγκρατηθῆται ἐκ φθόνου, νὰ κλέψῃ ἐκ συμφέροντος καὶ νὰ βλάψῃ τὸν γείτονά του ἐκ κηκίας. Ἀπορεῖ τις πῶς δὲν εἴμεθα φθισικοὶ ἅπαντες εἰς τὸν τρίτον βαθμὸν, ἢ πῶς δὲν μετεβλήθημεν εἰς κακοποιὰ πνεύματα ἢ δὲν κατέστημεν λυσοῦντες.

Ἡ ἄρθως τότε κρίνουσα διοίκησις ἐγύμναζε τοὺς πολίτας εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις· ἐνέπνεεν εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, τὴν ὁμόνοιαν μεταξὺ τῶν καὶ τὴν ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους ἐσέβοντο πρῶτοι οἱ ἄρχοντες. Σήμερον θεωρεῖται εὐφυστατος καὶ ἱκανὸς ὁ δυνάμενος τεχνικώτερον νὰ στρεβλώσῃ τὸν νόμον, νὰ καταστρέψῃ τὴν οὐσίαν φυλάσων τοὺς τύπους.

Τὸ πρῶτον θεμέλιον τῆς τότε πολιτικῆς ἦτο ἡ ἀοκνος ἐργασία, καὶ ἡ διὰ τῆς τιμιότητος καὶ τοῦ ἰδρωτός τοῦ προσώπου, οὐχὶ δὲ διὰ τῆς ἀρπαγῆς καὶ τῆς ἀδικίας τοῦ ἄλλου ἀξίησις τοῦ εἰσοδήματος. Σήμερον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τράπεζαν δύναται νὰ ἀντικύρῃ τις τι ἀρπαγῆν, διὰ τὸ ὅποιον ὁ στερηθεὶς θρηνεῖ.

Ὅτω διὰ τῆς τοικύτης διαγωγῆς τῶν προσείλικον τοὺς πέριξ καὶ ἐπλήθυνον κατὰ τεράστια τρόπον. Καὶ κατὰ τὸ σοφὸν ἀπόθεγμά των αὐτὸ πλῆθος

τοῦ λαοῦ εἶνε δόξα τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ ὀλίγος ἀριθμὸς τῶν ὑπηκόων εἶνε ὄνειδος τοῦ ἄρχοντος» ἔχαιρον, ὅτε ἀριθμούμενοι εὕρισκοντο πλειότεροι.

Ἐδασίζοντο κυρίως εἰς τὴν ἀληθῆ δύναμιν, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν πονηρίαν. Ἀντὶ τὰ ὑποτρέφωσιν ἔριδας, νὰ σπεύρωσι διαιρέσεις εἰς τοὺς πλησίοντων, καὶ νὰ ζητῶσι νὰ λάβωσιν ὑπέληψιν διὰ τῆς ψευδολογίας καὶ ἐπιτηδεϊότητος, ἐκαλλιέργουν τὸν τόπον τῶν ὑφ' ὅλας τὰς ἐσφύεις, καθιστῶντες αὐτὸν καρποφόρον καὶ παραγωγώτερον ὅσον τὰ δυνατόν. Ἀληθῆς πολιτικῆ, ἐπιβάλλουσα τὸν σεβασμὸν καὶ ὁδηγοῦσα τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεγαλειόντων.

Ὁ Θεὸς τοὺς εἶχεν εὐλογῆσει· ἐπλούτιζον καὶ ἠτύχουν. Ἄπαντες δὲ, μικροὶ καὶ μεγάλοι, μόνον τὸν ἐθνισμὸν καὶ τὴν πατρίδα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, ἠσχοῦντο καὶ ἔτρεχον μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὸν πόλεμον. Ἦσαν δὲ, ἂν καὶ μὴ ὁμοιομόρφως ἐνδεδυμένοι, ἀληθεῖς καὶ ἱκανοὶ στρατιῶται.

Τέλος καὶ τούτους — ὡς τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα — ὁ διάβολος ἐβάσκανε, καὶ ἤρχισαν νὰ παρεκκλίνωσι καὶ ἅμα ἐγκατέλειψαν τὰ πάτρια ἔθιμά των, τὰς παραδόσεις των καὶ ἐδόθησαν εἰς τὴν διαφθοράν, ἔπασσαν εἰς τὴν δουλείαν τῶν Ῥωμαίων καὶ διεσκορπίσθησαν εἰς τὴν ὑφήλιον. Ἡ δὲ Ἱερουσαλήμ, ἔκτοτε ἔμεινε παρ' αὐτοῖς γλυκεῖά τις ἀνάμνησις — δίκην τερπνοῦ ὄνειρου — ἔπως εἰς τὸν περιηγητὴν μνημα ἐλκύνον τὸ ἐταστικὸν βλέμμα του καὶ ἀκουσίως κάμνον αὐτὸν νὰ

γονυπετήση. Ἀληθῶς ὁ περιηγητὴς ἔκθαμβος ἐρωτᾷ — ὅπως ὅταν ἀντικρύξῃ τὸν Παρθενῶνα, τὸ Θησεῖον καὶ τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τῶν Ἀθηνῶν—ποῦ εἶναι οἱ μεγαλοουργοὶ καὶ εὐκλεεῖς ἄλλοτε κάτοικοί της; Ἀναμένων μετὰ τρόμου, τὸν ὅποιον γεννᾷ ἡ ἐρημία, ἀπάντησιν, ἀντὶ ταύτης ἀκούει τὴν ἠχῶν, τὴν ὁποίαν παράγουσιν οἱ θόλοι, βραχνὰ ἐπαναλαμβάνουσαν τὰς λέξεις του, καὶ φεύγει δακρῦων.

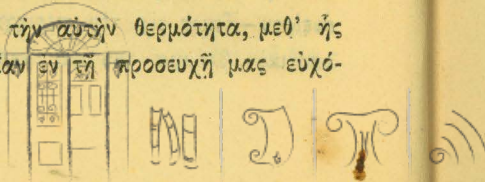
Τῷ ὄντι σιγὴ ἐβασίλευε μέχρι τῆς χθὲς νεκρική, καὶ οἱ θρῆνοι τῶν κατοίκων τῆς Ἱερικῶ ἐθεωροῦντο ἀπὸ τοὺς χορευτὰς τῆς ἐποχῆς ποιητικῆ ἑξαψιδ, πλὴν χθὲς—ὡς ἀπάντησις ἠκούσθη παρὰ σοφῶν Ῥαββίνων φωνὴ ἐνώσεως καὶ ἐπανόδου τῶν διεσπαρμένων τέκνων τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὴν πατρίδα των.

Ἑλλην ὀπλίτης χαιρετᾷ ἀπὸ καρδίας τὴν ἔνωσίν σας, Ἰσραηλῖται, καὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς ἀναγεννήσεως ἐνὸς τῶν διδασκάλων ἐθνῶν τῆς στρατιωτικῆς τέχνης.

Εἶθε νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ προσπάθεια τῶν σοφῶν Ῥαββίνων σας καὶ λοιπῶν νοημόνων Ἰσραηλιτῶν, συναθροισθέντων τελευταῖον ἐν Φραγκφόρτη, καὶ νὰ ἀναφανῆτε ἐκ νέου ἔθνος εἰς τὸν κόσμον ὡς καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

Εἶθε νὰ κατορθωθῇ νὰ συναχθῶσι τὰ διεσπαρμένα τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἐγκατασταθῇ ἐκ νέου τὸ τόσων ἐκπληκτικῶν καὶ διδακτικῶν ἀναμνήσεων Ἰουδαϊκῶν βασιλείων.

Δίδομεν τὴν εὐχὴν μετὰ τὴν αὐτὴν θερμότητα, μεθ' ἧς δακρύνοντες ἐκάστην πρωΐαν ἐν τῇ προσευχῇ μας εὐχό-

μεθα, ἵνα ὅλαι αἱ ἐθνότητες ἐνωθῶσι καὶ ἀποκατασταθῶσιν ἐκάστη προσηκόντως, οὕτω δ' ἐπέλθῃ ἡ εἰρήνη τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας

Θ. Ι. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ
Πρώην Βουλευτῆς Λοχαγός.

ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΝΥΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΒΡΑΪΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ,
ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΠΑΙΩΝ.

Ὁ πρῶτος πόλεμος, περὶ τοῦ ὁποίου ὀμιλεῖ ἡ Γραφή, εἶνε ἐκεῖνος τὸν ὅποιον ἐπεχείρησαν οἱ Βασιλεῖς τῆς Πενταπόλειος κατὰ τοῦ Χοδωρλαχομῶρ βασιλέως τῶν Ἑλαμιτῶν, ὅστις ἠττήθη μετὰ τῶν συμμάχων του παρὰ τοῦ Ἀβραάμ.—Οἱ ἑβραῖοι δὲν κατέστησαν ἀξιόμαχοι, εἰμὴ ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἕξοδόν των.

Μ' ὄλον ὅτι ἐξήρχοντο ἐν παρατάξει καὶ εἰς ἀριθμὸν ἐξήκοντα μυριάδων ἀνδρῶν ἰκανῶν πρὸς πόλεμον, μ' ὅλα ταῦτα ἡ μακροχρόνιος καὶ σκληρὰ αὐτῶν δουλεία τοὺς εἶχε καταστήσει δειλοὺς, καὶ ἐνεκα τούτου εἶχον ἀνάγκην ἐμφυχώσεως καὶ ἀσκήσεως, ἵνα κατασταθῶσιν ἰκανοὶ εἰς τὴν χεῖρισιν τῶν ὅπλων καὶ εἰς τὸ νὰ ὑποφέρωσι τὸν κάματον. Κατὰ τὴν μακροχρόνιον αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ διαμονὴν καὶ ὑπὸ τοιοῦτον ἰκανὸν ὀδηγόν, οἷος ὁ Μωϋσῆς, ἔσχον τὴν περίστασιν νὰ γυμνασθῶσιν. Οἱ πρῶτοι οἱ δοκιμάσαντες τὸν σιβαρὸν αὐτῶν βραχίονα, ὑπῆρξαν οἱ Ἀμαληῖται. Οἱ Ἰδουμαῖοι καὶ οἱ Μωαβῖται εἶδον τεσσαρακονταετίαν ὄλην τοὺς στρατοὺς ἐκείνων νὰ περιφέρωνται εἰς τὰς ἐρήμους των καὶ δὲν ἐτόλμησαν νὰ

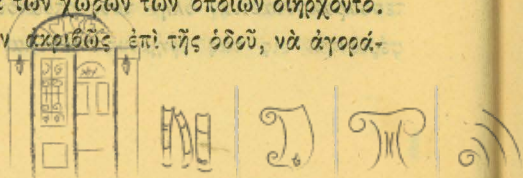
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

τοὺς προσδάλωσιν. Ὁ Ὁγ καὶ ὁ Σεχὸν, δύο βασιλεῖς τῶν Ἀμωρραίων, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ δοκιμάσουν, καίτοι ὄντες τὸ φόβητρον τῶν πέριξ λαῶν, κατεκόπησαν ἅπαντες. Τὴν αὐτὴν τύχην ὑπέστησαν κατόπιν καὶ ἅπαντες οἱ βασιλεῖς τῆς Χαναάν. Ὁ βίος τοῦ Ναυῆ ὑπῆρξε σειρά ἀλλεπαλλήλων μαχῶν καὶ θριάμβων. Ἡ ἀνδρία τῶν Ἑβραίων ἐγνώσθη μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς πολέμους οὓς ἐπεχείρησαν ὁ Χάλεβ, ὁ Ὄθωνιήλ, ὁ Γεδεών, ὁ Βαράχ, ὁ Ἰεφθάε καὶ ἄλλοι Κριταὶ αὐτῶν. Ἄν ποτε δὲ οὗτοι ἐνικήθησαν, τοῦτο προεκλήθη ἐκ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀπιστίας των. Καὶ οἱ πόλεμοι τοὺς ὁποίους ἐπεχείρησαν οἱ βασιλεῖς αὐτῶν μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Θεοκρατικοῦ πολιτεύματος, ἀπέβησαν ἐπιτυχεῖς, ὁσάκις τοὺς ἐπεχείρουν διὰ προσταγῆς τοῦ Θεοῦ, ὃν καθίστων εὐμενῆ διὰ τῆς τηρήσεως τῶν νόμων του. Ἄλλ' ἀφότου οἱ βασιλεῖς ὑπερηφανευθέντες ἠθέλησαν ν' ἀναλάβωσιν αὐτοὶ, ὡς κύριοι, τὴν διοίκησιν τῶν στρατῶν των, πεπειθότες εἰς τὰς γνώσεις των. Ὁ Κύριος τοὺς ἐγκατέλειψε καὶ κατέστησαν συχνάκις ἡ χλεύη τῶν ἐχθρῶν των. Ἐνιοὶ τούτων, ὅσον ὑπῆρξαν ἀλαζόνες καὶ ἀπάνθρωποι ἐν ὥρᾳ εὐτυχίας καὶ εἰρήνης, τοσοῦτον ἐδείχθησαν δειλοὶ καὶ μωροὶ εἰς τὸν πόλεμον.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς λαοὺς ὑφ' ὧν περιεστοιχίζοντο οἱ Ἑβραῖοι, παρατηροῦμεν ὅτι οἱ τοῦ πολέμου νόμοι αὐτῶν ἦσαν λίαν ἐπιεικεῖς. Ὁ Ἱερός νόμος ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς Ἀρχηγούς τῶν στρατευμάτων νὰ βλάπτωσι τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀμπελοὺς τῶν φίλων ἢ οὐδετέρων λαῶν, ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ὁποίων διήρχοντο. Ὁφείλον νὰ βαδίζωσιν ἀκριθῶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, νὰ ἀγορά-

ζωσι τὰ τρόφιμα καὶ νὰ πληρύνωσι τὰ πάντα, ὡς καὶ τὸ ὕδωρ οὕτινος εἶχον ἀνάγκην. Δὲν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα, εἰμὴ διὰ νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἀπὸ ἐπιδρομῆν τινα ἢ διὰ νὰ ἐπανορθώωσι τὰς προσηγομέναις αὐτοῖς ἀδικίας. Καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν, πρὶν ἢ κηρύξωσι πόλεμον, ὄφειλον νὰ ζητήσωσιν ἱκανοποίησιν παρὰ τῶν λαῶν ὑφ' ὧν προσεβλήθησαν. Ὁ νόμος ὅχι μόνον ἀπηγόρευε τὴν ὑλοτομίαν τῶν καρποφόρων δένδρων εἰς τὴν ἐχθρικήν χώραν, ἀλλὰ καὶ οἰουδήποτε ἄλλου δένδρου· ἐπέτρεπε δὲ μόνον αὐτοῖς τὴν τομὴν ἀγρίων δένδρων διὰ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα καυσόξυλα πρὸς θέρμανσιν, κατασκευὴν πολεμικῶν μηχανῶν κ. τ. λ. Ὅταν ἐπολιόρκουν πόλιν τινα, ὄφειλον νὰ κάμωσι εἰς τοὺς κατοίκους φιλικὰς προτάσεις παραδόσεως, ἅς οἱ ἐχθροὶ, ἐὰν παρεδέχοντο πρὸ τῆς ἐφόδου, τὰ πάντα ἐτελείωσαν, μὲ τὸ νὰ γίνωσι ὑποτελεῖς φόρου καὶ ὑπήκοοι τοῦ Ἰσραὴλ· ἐὰν δὲ ἀπέκρουον αὐτάς, ἐτοιμαζόμενοι εἰς βίαιαν ἀντίστασιν, τότε διὰ νὰ ἐκφοβίσουν τοὺς λοιποὺς ἐχθροὺς των, συνειθίζον νὰ φονεύωσιν ἅπαντας τοὺς ἄνδρας τοὺς ἱκανοὺς νὰ φέρωσιν ὄπλα, φειδόμενοι μόνον τῶν γερόντων, γυναικῶν καὶ παιδῶν. Ὁ νόμος προσέτι προέβλεπεν ὥστε αἱ αἰχμάλωτοι γυναῖκες μὴ ἐγκαταλείπωνται εἰς τὴν ἀκολασίαν τῶν στρατιωτῶν· δὲν ἐπετρέπετο ἢ μετ' αὐτῶν ἐπιμιξία, εἰμὴ μόνον διὰ γάμου.

Αὗται καὶ ἄλλαι παραπλήσιοι διατάξεις ἀποδεικνύουσιν ὅτι τὸ πολεμικὸν δίκαιον (diritto della guerra) ἦτο φιλανθρωπότερον παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἢ τοῖς ἄλλοις

τῆς ἀρχαιότητος λαοῖς. Παρ' αὐτοῖς ἡ καλλιτέρα τύχη ἢ ἐπιφύλασσομένη εἰς τὸν ἡττηθέντα, ἦτον αἱ ἄλλοιαι καὶ ἡ δουλεία. Πράξεις τινὰς ἐγκρατείας ἢ γενναιοφροσύνης, αἵτινες ἀπεθανάτισαν ἐθνικούς τινας Ἡγεμόνας, ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἐθεώρει ὡς καθήκον, τούτου ἕνεκεν, ἂν ἀναπωλήσωμεν τὰς βαρβάρους ἐποχὰς, ὅτε ὁ πολιτισμὸς ὀλίγας προόδους εἶχε κάμει, μεταξύ ἄλλων λαῶν, δὲν δυνάμεθα εἰμὴ νὰ θαυμάσωμεν τοὺς θεσμοὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἐὰν δὲ στρατηγοὶ τινες ἢ Ἡγεμόνες ἀπεμακρύνθησαν τῶν νόμων τούτων, αἱ ἐξαιρέσεις αὐταὶ δὲν μειοῦν τὴν σοφίαν τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, τοῦ ἐντελεστοτέρου τῆς ἀρχαιότητος.

Ἡ στρατιωτικὴ ὄμως παιδεία καὶ οἱ ἀνωτέρω θεσμοὶ δὲν ἀπέβλεπον τοὺς πολέμους, οὗς οἱ Ἑβραῖοι ὤφειλον νὰ ἐπιχειρήσωσι κατὰ τῶν κατοίκων τῆς Χαναάν καὶ τῶν Ἀμαληγιτῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος ἀνεθεμάτισε καὶ κατεδίκασεν εἰς ὄλεθρον. Δὲν ὤφειλον μετὰ τούτων νὰ ἔλθωσιν εἰς διαπράγματεῦσεις ἢ συνθήκας, οὔτε νὰ φειθοῦν τῆς ζωῆς των, διότι οἱ Ἰσραηλιταὶ δὲν ἦσαν εἰμὴ οἱ ἐκτελεστοὶ τοῦ παρὰ τοῦ Κυρίου ἀπαγγελθέντος ἀναθέματος κατ' ἔθνος, ὑπερπηδήσαντος πᾶν ὄριον μοχθηρίας καὶ ἀπαυδήσαντος τὴν θεῖαν ἐπιείκειαν. Αὕτη δὲν ἦτο λοιπὸν ὑπόθεσις λαοῦ πρὸς λαὸν εἰς τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἰσότητος θεσμοί, ἀλλὰ πόλεμος θείας ἐκδικήσεως κατὰ λαοῦ ἀσεβούς, καὶ οἱ Ἰσραηλιταὶ ὤφειλον νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὰς θείας προσταγὰς. Οἱ Χανααναῖοι προεγίνωσκον τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀποφασί-

σθέντα ὄλεθρόν των ἂν δὲν ἄφιναν τὰς ἀνοουσιουργίας των, ἔσχον δὲ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν ὅπως ἐπανορθώσωσι τὰ λάθη των· ἐὰν δὲ δὲν τὸ ἔπραξαν, ὑπῆρξε πταίσματων, καὶ δι' αὐτὸ δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ παραπονεθῶσι μῆτε κατὰ τῆς θείας δικαιοσύνης, μῆτε κατὰ τῶν Ἑβραίων τῶν ταύτης ἐκτελεστῶν. Τὸ αὐτὸ ὀφειλομεν νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τοὺς Ἀμαληγίτας ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκκραγῇ ἡ Θεοῦ ἐκδικήσις.

Ἄγνοεῖται ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ ἀρχηγοὶ παρέτασσον τὸν στρατὸν εἰς τὰς μάχας, δηλαδὴ ἐὰν προσέβαλον τὸν ἐχθρὸν κατὰ λεγεῶνας ἢ φαλαγγιδόν, ἐνεργοῦντες διὰ τακτικῆς τινος μεθόδου, ἢ ἔκαμον τὸν πόλεμον ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἀνατολίται μὲ ὀλιγίστην στρατηγίαν, ἐπιπίπτοντες σωρηδόν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μὲ μεγίστην ὀρμὴν καὶ τόλμην. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη ὄμως τὸ πρᾶγμα, εἶναι βέβαιον (καὶ τὸ βλέπομεν εἰς τὴν σειρὰν τῶν βιβλίων τῆς παλαιᾶς διαθήκης) ὅτι οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑβραίων ὄχι μόνον ἦσαν ἀνδρεῖοι ἀλλὰ καὶ συνετοὶ, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν προικισμένοι δι' ἐξόχου νοός καὶ παρασκευασμένοι εἰς ἀπάσας τὰς τοῦ πολέμου πανουργίας. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὁ Χάλεθ, ὁ Γεδεών, ὁ Ἰεφθαῆ, ὁ Δαβὶδ καὶ οἱ Μακκαδαῖοι ὑπῆρξαν τοσοῦτον ἱκανοὶ στρατηγοὶ, ὥστε δύνανται νὰ παραβληθῶσι μὲ τοὺς ἥρωας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων.

Πρὶν ἢ κάμωσιν ἕναρξιν τῆς μάχης, ὁ Ἀρχιερεὺς ὁ Θεοῦ ἐκτελεστοῦ τοῦ στρατοῦ, μετέβαινε εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν ἡ Ἀκούσαν Ἰσραὴλ. Σεῖς σήμερον ἔρ-

« χεσθε εἰς χεῖρας μὲ τοὺς ἐχθρούς σας, μὴν ταραχθῆ ἢ
 « καρδία σας, μὴν φοβεῖσθε, μὴν ὀπισθοχωρήσητε, διότι
 « Κύριος ὁ Θεός σας εἶναι ἐν τῷ μέσῳ Ἑμῶν. Αὐτός
 « δὲ θέλει πολεμήσει δι' ὑμᾶς ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν σας,
 « ἵνα σᾶς λυτρώσῃ παντός κινδύνου.» Ἀφοῦ δὲ καὶ οἱ
 Ἄρχηγοὶ τῶν σωματίων ἀπηύθυνον λόγους τινὰς ἐνθαῤ-
 ρυντικούς, ἐπανελάμβανον « Ἐὰν μεταξὺ Ἑμῶν ὑπάρχῃ
 « τις δειλός, ἃς ὑπάγει εἰς τὸν οἶκόν του, ἵνα μὴ με-
 « ταδώσῃ τὸν φόβον εἰς τὰς καρδίας τῶν συναδέλφων
 « του καὶ καταστήσῃ καὶ τούτους δειλοὺς ». Παρασκευα-
 σμένου δὲ ὄντος τοῦ στρατοῦ, τὸ σημεῖον τῆς μάχης
 ἐδίδετο παρὰ τῶν Ἱερέων διὰ τῶν Ἱερῶν σαλπύγγων,
 καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν διαφόρων σωματίων ἐκράτουν κέρας
 δι' οὗ ἔδιδον τὰ παραγγέλματα τῆς συναθροίσεως, τῆς
 προσβολῆς καὶ τῆς ὑποχωρήσεως.

ΒΡΑΒΕΙΑ

Τὰ βραβεῖα τῶν Ἰσραηλιτῶν ἦσαν διάφορα κατὰ τὰς
 περιστάσεις καὶ τὴν σημαντικότητα τῶν ὑπηρεσιῶν. Ὁ
 Χάλεβ ὑπεσχέδη τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς του εἰς τὸν ἀν-
 δρεῖον ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελεν ἐκπορθῆσαι τὴν πόλιν Χαριαθ-
 Σεφέρ, ὁ δὲ Ὁθωνιὴλ ὑπῆρξεν ὁ εὐτυχὴς ἦρωας. Ὁ Σα-
 οὐλ ὄχι μόνον ἔταξε τὴν ἰδίαν θυγατέρα, ἀλλὰ καὶ μεγάλη
 πλοῦτη καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν παντός φόρου εἰς τὸν νικῆσαν-
 τα τὸν γίγαντα Γολιάθ, ἀλλ' ὁ Σαοὺλ δὲν ἐστάθη πιστός
 εἰς τὰς ὑποσχέσεις του, ὡς ὁ Χάλεβ. Ὁ Δαυὶδ ὑπεσχέθη
 τὸν τίτλον τοῦ πρίγκιπος εἰς ἐκεῖνον ὅστις πρῶτος ἤθελε
 θέσει τὸν πόδα τοῦ εἰς τὰς ἐπάλξεις τοῦ Φρουρίου Ἱε-

βοῦς, καὶ ὁ Ἰωάβ ἔλαβε τὴν τιμὴν ταύτην. — Ὅταν στρα-
 τιώτης τις ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Ἰωάβ ὅτι ὁ Ἀβεσαλώμ,
 ἐκρέματο εἰς τι δένδρον εἰς τὸ δάσος πῆς Ἐφραῖμ, « εἰάν
 « τὸν εἶδες εἶπεν ὁ Ἰωάβ διατὶ δὲν τὸν ἀπεκτείνεις; καὶ
 « ἐγὼ ἤθελα σοὶ δώσει δέκα σίκλους (*) ἀργυροῦς καὶ
 « μίαν ζώνην ». ἐξ ἄλλων μερῶν τῶν Ἱερῶν Γραφῶν προ-
 κύπτει ὅτι ἐτιμῶντο οἱ ἦρωες δι' ὕμνων, συνδεδόμενοι καὶ
 διὰ μουσικῶν ὀργάνων· οὕτω ἐτιμήθησαν ὁ Ἱερθαῆ, ὁ
 Δαυὶδ καὶ ἡ Ἰουδῆθ.

ΤΡΟΠΑΙΑ

Τὸ ἀρχαιότερον τρόπαιον ἢ μνημεῖον νίκης, τὸ μνημο-
 νευόμενον παρὰ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς εἶναι τὸ ἀνεγερθὲν
 παρὰ τοῦ Μωϋσέως θυσιαστήριον μὲ τὴν ἀκόλουθον
 ἐπιγραφὴν, « ὁ Κύριος ἐστὶν ἡ σημαία μου ». Ὁ Προφή-
 τής Σαμουὴλ ἀνήγειρεν ἐν ἑτερον μνημεῖον ἐπιγραφόμε-
 νον « ἡ Πέτρα τῆς βοηθείας (ἐβραϊστὶ Ἐβέν-Χεσέρ ἢ
 Ἀβενεζέρ) μεταξὺ Μασφάθ καὶ Σιμ εἰς τὸν τόπον εἰς ὃν
 ἐνίκηθησαν προηγουμένως οἱ Ἑβραῖοι παρὰ τῶν Φιλι-
 σταίων καὶ εἰς ὃν οἱ τελευταῖοι οὗτοι κατεσφάγησαν ὁ-
 λοσχερῶς ὑπὸ τῶν πρώτων. Ὁ Σαοὺλ ἀνήγειρεν ἀ-
 φίδα ἐπὶ τοῦ ὄρους Καρμίλου, ἀφοῦ ἐξωλόθρευσε τοὺς
 Ἀμαλχεῖτας καὶ ἠχμαλώτισε τὸν Βασιλέα αὐτῶν Ἀγάγ.
 Φαίνεται ὅμως ὅτι τοῦτο τὸ ἔπραξε διὰ τὴν μεγαλύνῃ μαλ-
 λον τὴν ἀνδρίαν του, παρὰ τὴν ἐξυμνήσῃ τὴν δόξαν τοῦ
 Κυρίου. Καὶ τὸ Μανσαλεῖον τῶν Μακκαβαίων εἰς Μωδὴν
 δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς μνημεῖον τῶν τόσων θριάμβων

* Νόμισμα τῆς τότε ἐποχῆς

οὓς κατήγαγον οἱ Ἑβραῖοι ἐπὶ τῶν βασιλείων τῆς Συρίας.

ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

μετὰ τὴν διασπορὰν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Ἱερουσαλήμ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Τὰ μεγάλα πολεμικὰ ἔργα τῶν Ἑβραίων, ὡς ἔθνος καὶ Κράτος θεωρουμένων, ἔληξαν μετὰ τὴν σπουδαιοτάτην πολιορκίαν καὶ ἀλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἧς ἡ περιγραφή παραλείπεται, ὡς ἤδη γνωστῆ. Μετὰ τὸ μέγα τοῦτο ἱστορικὸν γεγονός, οἱ Ἑβραῖοι διεσπάρησαν ἀπανταχοῦ τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, καίτοι ἡ μετανάστιας καὶ ἀποδημία αὐτῶν ἤρχισε καὶ πρὶν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Πτολεμαίων, ἐπὶ τῶν ὁποίων βλέπομεν αὐτοὺς ἀποκατασταθέντας ἐν Ἀιγύπτῳ καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτε εὐρίσκομεν τούτους ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ, ἰδίως ἐν Ῥώμῃ, ὡς μὴ ἔχοντες πλέον ἐθνικὴν ἐνότητα καὶ πολιτικὴν ὑπόστασιν, δὲν ἤτο δυνατόν νὰ ἔχωσιν ἰδιάζοντα πολεμικὸν χαρακτῆρα, ἀλλ' ἴσως σποράδην μετήρχοντο τὴν τέχνην τοῦ πολέμου ἀναμιγνύμενοι εἰς τὰ ἔθνη καὶ Κράτη, εἰς ἃ μετηγάστεισαν καὶ ἐν οἷς εὐρίσκοντο. Τοῦτο δὲ νοητέον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ μεσαιῶνος καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Μόνον περὶ τὰ 200 μετὰ Χριστόν, Βαρκοχθὲν τις ἐπαγγελομένης τὸν Μεσσίαν ἐν τῇ Κυρηναϊκῇ τῆς Ἀφρικῆς, ἤγειρε μεγάλην στάσιν κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς,

συναγαγὼν διακοσίας χιλιάδας περίπου στασιαστῶν, δουλευόμενος νὰ συνάψῃ ἐθνικῶς καὶ πολιτικῶς τὸν Ἰσραήλ, καὶ πιθανῶς νὰ συστήσῃ ἐπὶ θεοκρατικῶν βάσεων νέον κράτος. Ἡ ἀπόπειρα αὕτη παρέσχε πολλοὺς περισπασμοὺς εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Ῥωμαίων, ἧτις ἠναγκάσθη νὰ πέμψῃ πολλὰς λεγεῶνας κατ' αὐτοῦ, καὶ μετὰ μεγίστου κόπου καὶ ἀνηκούστου σφαγῆς νὰ καταβάλλῃ τὴν στάσιν.

Ἐκτοτε μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, οἱ διεσπαρμένοι Ἰσραηλιταί, ἀπώλεσαν τὸν πολεμικὸν χαρακτῆρα, ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τινες ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν τέχνην καὶ ἐπιστήμην, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι τούτοις διακρινόμενοι.

Ἡ ἐξιστόρησις αὕτη ἀπαιτεῖ ἰδιαίτεράν πραγματείαν, μὴ ἐπιτρεπομένην ἀπὸ τὰ στενὰ ὄρια καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ μικροῦ ἔργου μας.

Ἐκ τῶν ῥηθέντων συνάγεται ὅτι τὸ ἔθνος τοῦτο, καὶ τοι ὑποστάν ἀνυπόφορον δουλείαν καὶ ἀνεκφράστους κακουχίας ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης, ἕνεκα θρησκευτικῶν λόγων, ὡς ἀναφέρει ἡ ἱστορία αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τὴν φρικαλέαν κατηγορίαν τῆς Θεοκτονίας διατελοῦν, (ἡ ἀνάλυσις τῆς ὁποίας εἶναι ἔργον τῶν Θεολόγων καὶ φιλοσόφων, καὶ ἐξέρχεται τῶν ὀρίων τοῦ θέματος ἡμῶν), οὐχ' ἤττον δὲν ἀπώλεσε τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ, ἀν καὶ ἔπαυσε ἡ χρῆσις τῆς πατρίδας αὐτοῦ γλώσσης, ἀντικαθισταμένης διὰ τῶν ἰδιωμάτων τῶν ἐθνῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρέθησαν τὰ διασπαρέντα λείψανα αὐτοῦ. Ἡ προσωπικότης αὕτη διετηρήθη ἐπὶ δεκαοκτὼ ὄλας ἑκατον-

ταετηρίδας μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης διὰ τοῦ θρησκευτικοῦ στοιχείου, ὅπερ διέμενον ἀκμαῖον, ἐνισχυθὲν ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ φανατισμοῦ, τοῦ μίσους καὶ τῶν κακώσεων ἐκ μέρους τῶν ἑτεροδοξούντων θρησκευτικῶν συστημάτων. Ἴσως συνέδησαν τὰ γεγονότα ταῦτα κατὰ Θεῖαν βουλὴν, ἧς ἀνεξιχνίαστοι εἰσὶν αἱ ὁδοί. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ ἐλάττωσις ἢ κατὰπαυσις τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, ἡ ἀνάπτυξις ὀρθῶν ἰδεῶν ἀπανταχοῦ τῆς ὑψηλίου, ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον χορηγηθεῖσα ἰσονομία εἰς ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ Κράτη, ἐκ διαιμμάτων καὶ ποικιλοτρόπως, ἐβελτίωσαν τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅτινες συμβαδίζοντες τῇ προόδῳ, ἀνεπτύχθησαν καὶ ἀναπτύσσονται ὁσημέραι καθ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἀνθρωπίνης μαθήσεως. Κατὰ συνέπειαν τούτου, βλέπομεν ἐν αὐτοῖς ἐκπαιδευτήρια, δημοσιογραφίαν, συλλόγους, περιοδικὰ συγγράμματα καὶ ἀγαθοεργὰ καταστήματα πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν καὶ πρὸς διάδοσιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ θέμα ἡμῶν περιστρέφεται εἰς τὰς πολεμικὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἡ ἐξομοίωσις αὐτῶν μετὰ τῶν ἐθνῶν, ἐν οἷς συμβιοῦσιν, ὑποχρεοῖ αὐτοὺς νὰ ὑπηρετῶσι στρατιωτικῶς εἰς ὅλα τὰ Κράτη. Ἐν Ῥωσίᾳ ὅπου διατρίβουσι δύο περίπου ἑκατομμύρια, διεσπαρμένα καθ' ὅλον τὸ ἀπέραντον ἐκείνου κράτος, ὑπηρετοῦσιν ἐν τῷ Στρατῷ 35 σχεδὸν χιλιάδες, ὧν τινὲς διακρίνονται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος καὶ εἰς πολεμικὰς ἐργασίας, ἐπαινούμενοι καὶ βραβεύομενοι ὑπὸ τοῦ αὐτο-

κράτορος. Ἐν Αὐστρίᾳ ὑπηρετοῦσι πολλαὶ χιλιάδες. Ἐν Πρωσίᾳ ἐπίσης, διακριθέντες εἰς τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον· εἰς τοσοῦτον πλῆθος ἀνήκον εἰς πάντα τὰ ὄπλα, ὥστε ὅταν προσῆχοντο κατὰ τὴν θρησκείαν αὐτῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐφαίνοντο σώματα ὁλόκληρα Ἑβραίων, μετὰ τῆς ἐπισημότητος ἐκείνης ἧτις ἐφαρμόζεται εἰς πάντα Χριστιανικὸν στρατόν.

Περαίνοντες τὴν μικρὰν ταύτην διατριβήν, ἐξάγομεν ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θελοῦσι διακριθῆ ἔτι μᾶλλον καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς ὁμάδες ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐν οἷς περιλαμβάνονται.

ΟΛΙΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ.

Ἐπειδὴ γράφομεν ἐν Κερκύρα, ἔνθα διατρίβουσι περισσότεροι Ἰσραηλιταὶ ἢ εἰς ἀπάσας τὰς λοιπὰς τῆς Ἑλλάδος πόλεις, δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ εἴπωμεν ὀλίγας τινὰς περὶ τούτων λέξεις.

Ἄδηλον εἶναι πόσοι Ἰσραηλιταὶ ὑπῆρχον ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς Χριστιανικῆς ἐποχῆς μέχρι τέλους τοῦ μεσαιῶνος. Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἱστορικὰς πληροφορίας ὀλίγοι ἦσαν καίτοι διεσπαρμένοι ὄντες καθ' ὅλον τὸ τότε Βυζαντινὸν κράτος.

Εἰς Κέρκυραν ἐπῆλθον δύο μεταναστεύσεις, προκληθεῖσαι, ἡ μία παρὰ Φιλίππου τοῦ Β. Βασιλέως τῆς Ἰσπανίας, ὅτε ἐδίωξε τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Ἀραβας ἐκεῖθεν, συστήσας τὸ φοβερὸν δικαστήριον τῆς Ἱερᾶς ἐ-

τῶν βασιάνων καὶ τῶν πυρῶν τοὺς ἀλλοθρήσκους τούτους. Καὶ οὐ μόνον εἰς Κέρκυραν εἶχον μεταναστεύσει, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπασαν τὴν σημερινὴν Τουρκίαν, ἐν ἣ λαλοῦσιν Ἰσπανικὴν τινα διάλεκτον, γράφοντες καὶ Ἰσπανιστὶ θρησκευτικὰ περιοδικὰ συγγράμματα δι' Ἑβραϊκῶν στοιχείων. Τοῦτο συνέδη περὶ τὰ μέσα τῆς 15. ἑκατονταετηρίδος. Ἡ ἄλλη μετανάστευσις ἔλαβε χώραν μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον τῆς Νεαπόλεως ἀνάθασιν Καρόλου τοῦ πρώτου Βουρβῶνος βασιλέως, ὅτε οὗτος ἐδίωξεν ἀπὸ τοῦ βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν ἅπαντας τοὺς Ἰσραηλίτας κατὰ τὴν 17. ἑκατονταετηρίδα. Προσθετέον εἰς ταῦτα, ὅτι κατὰ καιροὺς ἀπεκατεστάθησαν ἐνταῦθα καὶ τινες ἐκ Τουρκίας καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Εὐρώπης.

Οἱ ἐν Κερκύρα Ἰσραηλίται συμποσοῦνται εἰς 5000 περίπου, περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν. Ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν οἱ πλεῖστοι λαλοῦσι τὴν Ἀπουλιακὴν διάλεκτον τῆς Ἰταλικῆς, μεμιγμένην μετὰ τινων Ἑλληνικῶν λέξεων, οἱ δὲ τῆς ἀνωτέρας τάξεως τὴν Ἑνετικὴν καὶ αὐτὴν τὴν Τοσκανικὴν. — Ἐπὶ τῆς ἐν Ἐπτανήσῳ Ἐνετοκρατίας καὶ μετὰ ταῦτα, τοὔτεστι ἐπὶ τῆς ἐξουσίας τῶν Ῥώσων, τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἀγγλων, ἐνταῦθα ἔχαιρον μόνον τὰ ἀστυκὰ δικαιώματα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον περιοριζόμενα, καὶ μάλιστα ἐπὶ Ἐνετῶν ὑπεχρεοῦντο νὰ κατοικῶσιν εἰς ἰδιαιτέραν τῆς πόλεως συνοικίαν, ἕπερ συμβαίνει καὶ σήμερον ὡς ἐκ πεπαλαιωμένης ἕξεως.

Μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Ἐπτανήσου εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, ὡς ἐκ τοῦ πολιτεύματος ὅπερ συνετά-

ξαντο οἱ Ἕλληνες καὶ τῶν προοδευτικῶν ιδεῶν ἰσονομίας καὶ ἰσοπολιτείας, ἀπέκτησαν ἅπαντα τὰ ἀστυκὰ καὶ πολιτικὰ δικαιώματα, τῶν ὁποίων ἤδη ἤρξαντο νὰ ποιῶσι καλὴν χρῆσιν οἱ μᾶλλον ἀναπτυχθέντες ἐξ αὐτῶν, ὡς Δημοτικοὶ Σύμβουλοι, Πάρεδροι, δικασταί, ἑνορκοὶ, δημοσιογράφοι, δικηγόροι, Ἴατροὶ καὶ συμβολαιογράφοι. Πολλοὶ μετέρχονται τὸ ἀνώτερον καὶ τὸ κατώτερον ἐμπόριον, ἢ δὲ κατωτέρα κοινωνία βαναύσους τινὰς τέχνας, ἐξαιρουμένων τινῶν, ὡς τῆς ξυλουργικῆς, τῆς τεκτονικῆς, τῆς σιδηρουργίας καὶ τῆς γεωργίας. Ὡς πρὸς τὸ θρησκεῦμα αὐτῶν συντηροῦσιν ἰδίαις δαπάναις τέσσαρας συναγωγὰς μὲ ὅλα τὰ παρεπόμενα τῆς ἱεροτελεστίας των, κοσμοῦντες αὐτὴν διὰ τῆς εὐπρεπείας, τῆς τάξεως, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ἐγγράφου ἢ προφορικῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας. Ἀδρῶς μισθοδοτοῦσιν ἐνταῦθα Ῥαββίνους, κατέχοντας τὴν Θεολογικὴν καὶ τὴν θύραθεν παιδείαν, μετὰξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται ὁ νῦν Ἀρχιεραββίνος Κ.ος Λέβης ἰταλὸς τὸ γένος, ὅστις ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ προσπαθεῖ κατὰ πάντα τρόπον νὰ ἀναπτύξῃ παρ' αὐτοῖς τὴν Θεοσεβείαν, συμπαραμοαρτοῦσαν τῇ κοινωνικῇ προόδῳ, καὶ τῇ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, βελτίωσιν τῶν ὁμοθρήσκων του, ἐποπτεύων ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς πολιτείας τὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν οἰκογενειακὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν αὐτῶν. Ἐσύστησεν ἤδη παρθεναγωγεῖον καὶ προτίθεται, ὡς πληροφοροῦμεθα νὰ συστήσῃ ἑταιρίαν πρὸς διάδοσιν τῶν φῶτων παρ' αὐτοῖς, καὶ τράπεζαν οἰκονομίας δια τοὺς ἀπόρους.

Ἐκρίθη, ἐν Κερκύρα ἐφημερίς θρησκευτικὴ καὶ κοι-

νωνική ὑπο τὸν τίτλον «Ἰσραηλιτικὴ οἰκογένεια» ἀναπτύσσουσα μετὰ πολυμαθείας ἠθικο-θηρησκευτικὰ καὶ κοινωνικὰ ζητήματα, καὶ προσπαθοῦσα νὰ συμβαδίξῃ μὲ τὰ ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης συζητούμενα θέματα, ἐπὶ τῆς καθόλου καταστάσεως τῶν Ἰσραηλιτῶν. Διότι δὲν πρέπει νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ὅτι εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης καὶ αὐτῆς τῆς Ἀμερικῆς, μολονότι ἐχειραφετήθη τὸ γένος αὐτῶν, οἱ Ἰσραηλιταί, ὡς ἔχοντες ἕνεκα τῆς παρελθούσης λυπηρᾶς καταστάσεως αὐτῶν καὶ τῆς διαφορᾶς τῆς πίστεως, θρησκευτικᾶ καὶ καινωνικᾶ συμφέροντα διάφορα, μὴ συμβιβαζόμενα κατὰ τι, μὲ τὰ τῶν ἐθνῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων διατρίβουσι, συνέστησαν ἐπιτροπὰς, ἐφημερίδας, σχολεῖα καὶ ἄλλα καθιδρύματα, ἅτινα διατηροῦσι διὰ τῶν γενναίων δωρημάτων οἱ ἀπανταχοῦ βαθύπλουσι αὐτῶν, ὡς λ. γ. ὁ οἶκος Ροσχίλδ, ὁ Μοντεφιόρης καὶ ἄλλοι, καὶ ὁ ὀβολός τῆς χήρας καὶ τοῦ πένητος, καὶ ὑποστηρίζουσι διάσημοι ἄνδρες ἐξ αὐτῶν, οἷον ὁ Crémieux, ὁ Fould καὶ ἄλλοι πολλοί, ὧν μακρὰ εἶναι ἡ ἀπαρίθμησις, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ σύμπραξις τῶν Κερκυραίων Ἰσραηλιτῶν καὶ ὁ σύνδεσμος αὐτῶν μετὰ τῶν λοιπῶν. Καὶ εἰς τοῦτο προνοοῦσι νὰ συμβιβάξωσι τὰ ἰδιαίτερα μετὰ τῶν λοιπῶν ἐθνικῶν καὶ πολιτικῶν καθηκόντων. Ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μεριμνᾷ περὶ αὐτῶν, συστήσασα πρό τινων ἐτῶν δημοτικὸν σχολεῖον εἰς ὃ φοιτῶσιν οἱ παῖδες των, ὅπερ μέχρι τοῦδε παρήγαγεν εὐαρέστους καρπούς, καὶ ἐξ οὗ ἀποφοιτῶντες μαθηταὶ ἀκροάζονται τὰ μαθήματα τῶν

Ἑλληνικῶν Σχολείων, καὶ ἄλλων ἐκπαιδευτηρίων. Ὡς δὲ ἐνταῦθα, οὕτω καὶ ἐν Χαλκίδι, ἡ Κυβέρνησις ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας, εἰς τοῦτο ἰκανοποιοῦσα τοὺς πόθους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, θέλοντος τὴν ἰσοβάθμιον ἀνάπτυξιν πάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀλλοθρήσκων πολιτῶν. Αὕτη ἡ κατάστασις μᾶς δίδει ἐλπίδας ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι οἱ ἐν Ἑλλάδι Ἰσραηλιταὶ θέλουσι προαχθῆ ὅσον ὅσον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης, ὅπου συμβαδίζουσι μὲ τὰ ἔθνη μεθ' ὧν συμβιοῦσι.

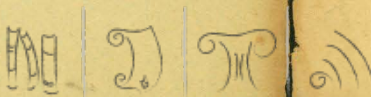
Εἶναι γνωστὸν δὲ ὅτι ἄλλοτε παρ' αὐτοῖς γενικὴ ὑπῆρχεν ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἡ γνώσις τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας, ἐν οἷς διεκρίθησαν ὅτε, ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Ἰουδαϊσμός μετὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ συμπράττων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἥτις ἦν φυτώριον καὶ ἐστία τῆς τότε ἀνθρωπίνης σοφίας καὶ τοῦ νεοπλατωνισμοῦ, ἀνέδειξε τοὺς ἐβδομήκοντα μεταφραστὰς τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὗσης ταύτης τῆς βάσεως τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οἱ μεταφρασταὶ οὗτοι ἦσαν πάντες Ἑβραῖοι λόγιοι καὶ Ῥαβδῖνοι. Ἑλληνιστὶ ἔγραψαν, Φίλων ὁ Ἑβραῖος φιλόσοφος, Ἰωσήφ ὁ Φλάβιος καὶ ἄλλοι. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ ἡ γλῶσσα καὶ ἡ σοφία ἡμῶν κοινὴ ἦτο οὐ μόνον εἰς τὸ ἀνατολικὸν Κράτος τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' ἐδιαζόντως ἐν Συρίᾳ, Παλαιστίνῃ καὶ Αἰγύπτῳ, τοῦθ' ὅπερ μαρτυροῦσι πολλὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ἀναφερόμενα εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ πρὶν αὐτοῦ, ὅτε μετὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάν-

δρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, τὰ πολιτικά συμβάντα ἔφερον εἰς ἐπαφὴν τοὺς Ἕλληνας μετὰ τῶν Ἑβραίων, καίτοι πεισματωδῶς ἀνθισταμένων τούτων πρὸς διατήρησιν τῶν ἠθῶν των καὶ τῆς ἀγνότητος τῆς λατρείας των ἀπέναντι τῆς πολυθείας. Καὶ ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη καὶ γλῶσσα διεδόθη ἐν Παλαιστίνῃ καὶ πάσῃ τῇ Ἀνατολῇ· διὰ τοῦτο βιβλία τινὰ τῆς παλαιᾶς Διαθήκης καὶ μέρος τῆς νέας, ἐγράφησαν ἑλληνιστί. Οἱ Ἰσραηλιταὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ τότε εὐρεῖ Ἑλληνικῷ καὶ μετὰ ταῦτα Ῥωμαϊκῷ Κράτει, ἐκαλοῦντο ἑλληνισταὶ ἢ Ἕλληνες. Οὗτοι μὴ ποιῶντες χρῆσιν τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης, μετεχειρίζοντο τὴν μετάφρασιν τῶν ἐβδομήκοντα ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν. Βλέπομεν εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὅτι καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ ὑπῆρχον συναγωγαὶ ἑλληνιστῶν. Καί τοι ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦτο ἡ Ἑβραϊκο-συριακὴ, φαίνεται ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἦτο πολὺ γνωστὴ, ὡς συμπεραίνεται ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ἣν ὁ Πιλάτος ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος.

Τελευτῶντες, εὐχόμεθα νὰ πραγματευθῶσιν ἄλλοι ἰκανώτεροι καὶ φιλαπονιώτεροι ἡμῶν τὸ ἀξιόλογον θέμα, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱστορίαν μας, περὶ τῶν σχέσεων τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὑπὸ τὴν πολιτικὴν, φιλολογικὴν καὶ ἀκόμη θρησκευτικὴν ἔποψιν, συνδεόμενον καὶ μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόσοδον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῷ Κόσμῳ.

ΤΕΛΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΚΚ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΚΕΡΚΥΡΑΣ

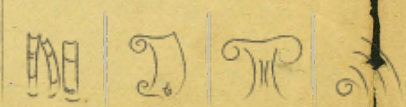
Σώματα		Σώματα	
1	† Ο Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας Ἀντώνιος	24	Α. Διατῆς
2	Ο Ἀρχιεραββίνος Κερκύρας Κ. Λέβης διὰ τὴν Ἰσραηλιτικὴν κοινότητα	25	Στεφ. Λάσκαρης
3	Ἀνδρέας Κοράγγιος	26	Χ. Βαλάσης ὑποφάρ.
4	Α. Κατσαρὸς Ταγμ. ἀπόστρατος	27	Ν. Φωντάνας
5	Ἀλέξτρος Ριβέλλης	28	Ι. Δ. Κορωνάιος
6	Ἀχιλεὺς Ἀγάθος	29	Θ. Λιναρδὸς
7	Μιχαὴλ Λάππας Λοχ. Μηχ.	30	Ἀλκ. Πηνειὸν δεκανεὺς
8	Εμμ. Κάππος Ὑπ. Ἡυροβ.	31	Π. Ἀνδρουτσέλης
9	Χ. Πετιμζᾶς Ὑπολ.	32	Ι. Σ. Μανουσῶς
10	Θ. Σαρλῆς ὑπολ.	33	Μ. Δ. Βασιλάκης
11	Ε. Σπυράκης γραμ. Νομαρχίας	34	Ἀθ. Βασιλάκης
12	Α. Νικολόπουλος γραμ. Ταμείου	35	Σπ. Η. Ποφάντης
13	Ν. Βούλγαρης Ἀρχιεοφύλαξ	36	Ν. Ν. Στασινόπουλος
14	Γεράσιμος Ῥωμάνος	37	Γεώργ. Βραδῆς
15	Δ. Μ. Κοσκινᾶς	38	Π. Κάτσακας
16	Σ. Βασιλᾶς	39	Δ. Γεωργιάδης
17	Δ. Βασιλείου	40	Εὐκλείδης
18	Δ. Μεταλλινός	41	Γ. Ρίζος
19	Ε. Μεταλλινός	42	Κ. Ἀντωναρόπουλος
20	Σ. Ἰατρὸς	43	Δ. Πηλὸς
21	Π. Τσικρισιάνος	44	Ἰωάν. Καμβύσας
22	Φρ. Ριβέλλης	45	Α. Ρινόπουλος
23	Στεφ. Νικάκης	46	Ἰωάν. Ριτζιαρδέλλης
		47	Σπ. Μανιαρίδης
		48	Α. Ραφαήλοβι
		49	Κ. Μανιαρίδης
		50	Σ. Χειμαριὸς
		51	Νικόλ. Σπάθας
		52	Α. Βεκίνης
		53	Γερ. Μασούκης
		54	Σ. Β. Μῶρος
		55	Μπουσουλίκας
		56	Σπ. Πουλιᾶσης

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Σώματα		Σώματα	
57 Γερ. Σκορδίλης	1	96 'Αντ. Ματαράγγας	1
58 Μ. Γολέμης	»	97 Βλαχόπουλος δικηγ.	»
59 Ι. Μπάκλης	»	98 Σ. Κασφίκης	»
60 Μάρκος Μάζης	2	99 'Αντώνιος Γογγάκης	»
61 Δημ. Μάζης	2	100 Νικ. Παππᾶς	»
62 'Αθ. Μάζης	1	101 Γεωρ. Παδοβάς	»
63 Αιμίλ. Σκάρπας	2	102 Γρ. Βούλγαρης	»
64 'Ιωάννης Βερονίκης	1	103 Κ. Χειμαριός	»
65 Δ. Βερονίκης	1	184 Χ. Μπίτζης	»
66 'Ιωάν. Πάλιος	»	105 Κ. Μπίσης	»
67 Σ. Βλασσόπουλος	»	106 Ν. Δελβινιώτης	»
68 Ν. Πιέρης	»	107 'Αντ. Καβαδιάς	»
69 'Αθ. Ζαφίνος	»	108 'Ιωαν	»
70	»	109 Σπ.	»
71 'Α. Στουρνάρης 'Ανθ.	»	110 Νικολ.	»
72 Εὐανθία Στουρνάρη	»	111 'Αντ. Βλάχος	»
73 'Ανδρομάχη Στουρνάρη	»	112 Α. Μπολέτζης	»
74 Γ. Φιλιώτης 'Ανθ.	»	113 Σπ. Πανᾶς ὑπολ.	»
75 Δ. 'Ιωαννίδης	»	114 Γεωρ. Μπολέτσις	»
76 Χ. Δημητρίου ὑπολ.	»	115 Σπ.	»
77 Δ. Δαμασκονός Λοχ.	»	116 Σ. 'Ραφτάκος	»
78 Κ. 'Ιωνᾶς Δεκ.	»	117 Στ. Μπολέτσις	»
79 Π. Οικονόμου	»	118 Σ. Ζαμπέλλης	»
80 Μιχ. Παπαδόπουλ. ἐπ.	»	119 Στυλ. Τασούλας	»
81 Δ. Ναούμ	»	120 'Ιω. Βραχλιώτης	»
82 Ν. Θ. Παπαδάτος	»	121 Δ. Παραμυθιώτης	»
83 Πέτρος Οικονόμου	»	122 'Ιω. 'Ανδρέης	10
84 Π. Καλόγερρος	»	123 Αντ. Μέρης	4
85 Α. Καρατζᾶς	»	124 Η.	1
86 Η. Ποφάντης	»	125 Σ.	»
87 'Αρ. Βαροῦχας	»	126 Η	»
88 Ν. Πεταλᾶς	»	127 Κ. Κουτσουβέλης	»
89 Κ. Κακιούσης	»	128 Δ. Κουτζουβέλης	»
90 'Ιω. Μπατόπουλος	»	129 Πέτρος 'Ραφαήλοβιχ	»
91 Α. Βαρότζης	»	130 'Αναστ. Κόκλας	»
92 Γεωρ. Σπυρόπουλος	»	131 Μιχ. Κάστρος	»
93 Γεωρ. Νεράντζης	2	132 Σ. 'Ραφαηλόβιχ	»
94 'Ιω. Πλατανιώτης	»	133 Ν. 'Ανεμογιάννης	1
95 Σ. Ι. Β. Δε Βιάζης	»	134 Δ. Α. Θεοτόκης	2

Σώματα		Σώματα	
135 Ν. Παλατιανός	2	174 Σπυρ. Κατωμερης	1
136 Α. Σκάρπας	2	175 Δ. Δημοκίτσιος	»
137 'Ανδ. Σκάρπας	2	176 Στυλ. Κοσκινᾶς	»
138 Α. Καποδίστριας	2	177 Θεοδ. Πετρετής	»
139 'Ιερων. Σούφης	2	178 Ζαχαρ. Κονοφᾶος	»
140 'Αντ. Παυλογιάνης	1	179 Δημητρ. Φραγγούλης	»
141 Χ. Χριστόπουλος	»	180 Πέτρ. Τζαλάπας	»
142 Ν. Β. Πανογιαννόπ.	»	181 'Ιωσήφ Καλικᾶς	»
143 Κ. 'Ιωνᾶς	»	182 'Αντ. Κιτούσης	»
144 'Ιωαν. Κουρεμένος	»	183 Αλ. Κατωμέρης	»
145 Μιχ. Λουκάς	»	184 Κων. Βασιλᾶς	»
146 Χ. Καραμέρος	»	185 Σωτ. Κοσκινᾶς	»
147 Γ. Ν. Σκαρλάτος	»	186 Ν. Τζίλιος	»
148 Σταυρ. Λικουᾶς	»	187	»
149 Ι. Μπενεβίτης	»	188	»
150 Νικολ. Βασιλάκης	»	189 'Ηλ. 'Ηλιόπουλος	»
151 'Ερ. Π. Γιούργας	»	190 Γεωργ. Παραγάλος	»
152 'Ιακ. Λεωντίνης	»	191 Γεωρ. Κουρκουμέλης	»
153 'Ιωάν. Μπαλάτσιος	»	192 'Ιω. Τριβιζᾶς	2
154 Θεμιστ. Φλωριᾶς	»	193 Δημ. Ζερβός	1
155 Διον. Φλωριᾶς	»	194 'Αδελφοὶ Κόλλα	3
156 Δημ. Μ. Οικονόμου	»	195 Σπ. Γερακάρης	»
157 Παν. 'Ραφτόπουλος	»	196 Δημ. Λάμπρος	»
158 Ν. 'Αμάραντος	»	197 Γεωρ. Γαρουσιάτης	»
159 Αντ. Γεννατᾶς	»	198 Μ. Δεσύλλας	»
160 Σπυρ. Δεβιάζης	»	199 Ι. Καλέκας	3
161 Μιλτ. Κ. Βρανᾶς	»	200 Φ. Πετές	1
162 Α. Σ. Βαροῦχας	»	201 Γ. Βανδέρρος	»
163 Ε. Κάσκαρης	1	202 Μ. Κούρκουλος	»
164 Δ. Α. Παπαγεωρ.	»	203 Ε. Λαμπελὲτ	»
165 'Αριστ. Βουτρινᾶς	»	204 Λ. Βιότης	»
166 Γεωρ. Κανδώνης	»	205 Σ. Κομπίτσις	»
167 Ι. Γούλιος	»	206 Φ. Γιαννόλας	»
168 Διον. Πετριτής	»	207 Δομην. Κιτούσης	»
169 Σπυρ. Πολυλάς	»	208 Ι. Κόλμαν	»
170 Θεμ. Καπότζαρης	»	209 'Ιωσφ. Λούπης	»
171 Α. Τζανίνης	»	210 'Αν Δούσμανης	»
172 Τ. Καβαδιάς	»	211 Παυλ. Πατριτίκιος	»
173 Κάρολος Μέντας	»	212 'Ιωάν. 'Αναστατίου	»

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΡΕΘΥΡΙΟΥ

σώματα		σώματα	
213 Φρ. Μοντάδος	1	217 'Αν. Λάνδος	1
214 Α. Σερεμέτης	»	218 Γεωρ. Κανδώνης	»
215 Γ. 'Αρχοντούλης	»	219 Ι. Ζούλας	»
216 Ι. Τριμέρης	»	220 Ι. Πάλιος	»

Η Α Ξ Ω Ν

1 Σταῦρος Κουμιώτης	1	23 Χριστόδ. Κ. Μακρῆς	1
2 Τηλέμαχος Βελιανίτης	»	24 Δημήτ. Διναρᾶς 'Ιερ.	»
3 Νικόλαος Γ. Κάγκας	»	25 Μιχ. Χριστ. Γκάγκας	»
4 Ν. Δεσύλας Μάντζαρης	»	26 Γεωρ. Α. Ζενεμπίσης	»
5 Γεωρ. Δ. Μπογδάνος	»	27 Αθανάσ. Δ. Βελιανίτης	»
6 Μιχ. Σ. Γούλιος	»	28 Νικ. Σ Μπογδάνος	»
7 Μιχ. Α. Μπόϊκος	»	29 'Α. Καλογερόπουλος	»
8 'Αναστ. Μπόϊκος	»	30 'Οδυσσεὺς Μακρῆς	»
9 'Ηλίας 'Αθ. Γούλιος	»	ρ1 Χαράλαμ. Φαναριώτης	»
10 Γεώρ. Δεσύλλας	»	82 Κ. Σ. Μπογδάνος	»
11 'Ιωάν. Ζενεμπίσης	»	33 Χριστόδ. Λύχνος	»
12 Γερ. 'Αρθάν. Λικουδης	»	34 Χριστ. Γούλιος	»
13 Δημήτ. Μακρῆς	»	35 Σπυρ. Φαναριώτης	»
14 Βασίλειος Μακρῆς	»	36 Θεόδ. Γούλιος	»
15 'Ιωάν Μιτζιάλης	»	37 Χαρ. Μπογδάνος	»
16 Κωνσταν. Μπογδάνος	»	38 Σπ. Βάρφης	»
7 Ηερ. Κορκοτζάκης	»	39 Εὐαγ. Βελιανίτης	»
18 Σπυρίδ. Μπόϊκος	»	40 Μιχαήλ Λέκας	»
19 Νικόλαος Μακρῆς 'Ιερ.	»	41 'Επαμ. Τζιροάκης	»
20 Γενναίος Βαλιανίτης	»	42 Σπυρ. Σ. 'Αργυράς	»
21 Γεώρ. Σ. Βαλιανίτης	»	43 'Ιωάν. Γ. Βελιανίτης	»
22 'Ιωάν. Βελιανίτης	»	44 'Οδυσ. Σ. Κατζίμης	»

Σ Μ Υ Ρ Ν Η Σ

Οἱ κκ. Δημοσθένης Γ. 'Ισηγόνης καὶ Κωνσταντῖνος Α. 'Ισηγόνης διὰ τοὺς ἐν Σμύρνη συνδρομητὰς σώματα 100.

Ζητοῦμεν συγγνώμην παρὰ τῶν κκ. συνδρομητῶν ὡς τὰ ὀνόματα δὲν κατεχωρήθησαν εἰς τὴν παροῦσαν πραγματείαν, διότι ἄλλων μὲν ἦσαν δυσανάγνωστα, ἄλλοι δὲ ἀγγελία δὲν μᾶς ἐπεστράφησαν εἰσεῖν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

